

VIVAT ACADEMIA

sekretariaat :
em. jacqmainlaan 126
1000 brussel – tel. 02 - 218 68 20 – pr 000-0429238-13

verantwoordelijk uitgever :
lic. hugo hermans
oude kerkstraat 56, 2000 antwerpen

WAARSCHUWING

Brussel, 6 maart 1980.

Het Verbond der Vlaamse Academics

- stelt vast dat de grootste partij in Vlaanderen, na Hertoginnedal, na de grendelgrondwet van '70 en na Egmont, eens te meer verantwoordelijk moet worden gesteld voor de voor Vlaanderen zo noodlottige wending in de politieke evolutie ;
- stelt vast dat in deze partij één vleugel volledig onverschillig is voor het onrecht aan Vlaanderen aangedaan en de andere, wegens gebrek aan competentie, aan moed en aan verantwoordelijkheidszin, in volle dubbelzinnigheid laat betijen, ondanks de eigen kongresbesluiten van 16 december jl. ;
- stelt vast dat de eerste-minister ingevolge de financieel-ekonomische chantage van de franstaligen een gijzelaar is geworden en daarin blijkbaar berust ;
- stelt vast dat Vlaanderen op financieel-ekonomisch gebied minder kwetsbaar is dan Brussel en Wallonië en daarom elke poging tot afpersing moet negeren en een regeringskrisis moet verkiezen boven ongelijkheid in Brussel en gewestvorming met drie ;
- roept al zijn leden op om de Brusselse tertiaire- en zakensektor te boycotten en massaal deel te nemen aan de protestbetoging te Gent op 20 april eerstkomend.

BETAAL UW BIJDRAGE voor het academiejaar 1979-'80 door storting op postrekening 000-0429238-13 van Verbond der Vlaamse Academics, Emiel Jacqmainlaan 126, 1000 Brussel. Vermeld de afdeling waartoe U wil behoren, indien U *niet* geografisch bij de afdeling van uw woonplaats wenst te worden ingedeeld. De bijdragen blijven onveranderd : steunende leden 1000,- fr. of meer, gewone leden vanaf het zesde jaar na promotie 500,- fr., pas-afgestudeerden de eerste vijf jaar na promotie 200,- fr., dienstplichtigen 200,- fr., bijkomende leden, ook academics in hetzelfde gezin, per persoon 100,- fr. Vergeet niet bij de overschrijving duidelijk de bestemming te vermelden. De bijdrage kan ook aan de plaatselijke afdeling worden betaald.

De gelden zullen worden verdeeld over de centrale administratie en de lokale afdelingen. Deze behouden echter het recht in verband met het peil der lokale activiteiten, verplichtend of vrijblijvend, een bijkomend lidgeld of zogenaamd „clubgeld" te vragen. Meer bijzonderheden worden verstrekt op de jaarlijkse algemene ledenvergadering.

WERF NIEUWE LEDEN, aldus maakt U het V.V.A. sterker. Zo kan het meer doen voor de Vlaamse zaak in het algemeen en voor de zaak der academics in het bijzonder.

Het CENTRAAL SEKRETARIAAT is open op **dinsdag** en **donderdag** van **9.00 tot 17.00 uur**.

TER INLEIDING

Een groot deel van dit nummer van Vivat Academia is gewijd aan de Vlaamse theoloog Edward Schillebeeckx. Het wil niet alleen zijn Christusleer en de betwiste punten ervan uiteenzetten, maar óók de lezer, gelovig of niet, een idee geven van wat theologie is en van wat de theoloog doet. Het werd tenslotte geschreven vanuit de bekommernis dat theologen en kerkleiders meer begrip zouden opbrengen voor elkaars werk.

De auteur ervan, Robrecht MICHELS, is professor aan het Centrum voor Kerkelijke Studies te Leuven. Hij bracht verschillende publicaties op het gebied van de christologie, de fundamentele theologie en de nieuwtestamentische exegese.

CONFRONTATIE TUSSEN VERSCHILLENDE THEOLOGISCHE STROMINGEN Naar aanleiding van het geval-Schillebeeckx

Slechte tijd voor theologen! Voor de echte en de grote dan. Onder hen is er iemand van bij ons, een man van wereldformaat: Edward Schillebeeckx, in 1914 te Kortenberg bij Brussel geboren, vanaf 1934 Vlaams dominicaan, en sinds 1957 hoogleraar in de theologie en de geschiedenis van de theologie aan de K.U. Nijmegen.

De meeste Vlaamse bladen en tijdschriften hebben de laatste maanden van het voorbije jaar nagelaten hun lezers ernstig in te lichten over de discussiepunten van Schillebeeckx' Christusleer of christologie. Ook het KTRC, voor wie de theoloog in andere omstandigheden nochtans een graag geziene en gehoorde figuur was, deed het niet. Alleen een paar Belgische kranten hadden minder scrupules en lichten hun lezers in op een vaak intellectueel oneerlijke wijze.

I. THEOLOGEN MOETEN HET GELOOF STEEDS OP-NIEUW VERWOORDEN

Nu de kruitdamp een beetje is opgeklaard, kan men proberen de diepere gronden van het conflict tussen Rome en Schillebeeckx bloot te leggen. Want eigenlijk gaat het om een confrontatie tussen verschillende christologische richtingen. Mijn mening is dat Schillebeeckx hierin een bemiddelende rol speelt: hij is in wezen een middenfiguur, een brugtheoloog. Tenzij men het andersom wenst te zien en blijft volhouden dat de Romeinse of de traditionele theologie steeds als criterium moet gelden. Maar elke christologie in

verleden, heden en toekomst is tijd- en plaatsgebonden. Ook theologie is mensenwerk: ze gebeurt in de geschiedenis en ze evolueert mee met de geschiedenis. Het zou zelfs kunnen dat de Romeinse theologie op dit ogenblik een achterstand heeft in te lopen op andere theologische stromingen.

Dogma en Schrift

In zekere zin is het niet moeilijk om te oordelen over de christologische orthodoxie van de Nijmeegse hoogleraar. Ik kan me bv. voorstellen hoe Pater Galot tegen zijn werk aankijkt. Hij neemt de formuleringen van de vier grote trinitarische en christologische concilies uit de vierde en de vijfde eeuw en legt die naast deze van Schillebeeckx (en van andere theologen). En hij stelt dan zonder enige moeite vast dat zij niet met elkaar kloppen.

Maar een dogmatische formulering is altijd op een of andere wijze een antwoord van gisteren op een vraag van gisteren. De Schrift is nog altijd belangrijker en normatiever dan het dogma zelf. Of beter gezegd, er bestaat een verhouding tussen dogma en Schrift. Een dogma kan geen andere bedoeling hebben dan de uitdrukking te zijn van de omgang van de kerk met de Schrift in bepaalde historische omstandigheden. Als Schriftuitleg in concrete historische situaties is een dogma dan ook altijd historisch gebonden: dogma's geven historische antwoorden op situaties van vroeger, zodat men altijd de vragen

Van kerken in de lessen apologetica: een dogma is een geloofspunt. Vere is bep. punt niet gelooft, kan geen lid zijn vd. RK.

en situaties moet kennen, waarop zij een antwoord willen zijn.

Degenen die juist het meest weet hebben van deze historische omstandigheden, zijn de theologen. Schillebeeckx zelf is als geen ander vertrouwd met heel de patristieke, scholastieke en moderne christelijke traditie. Daarom zal hij meer dan wie ook de relativiteit en de discontinuïteit ervan inzien en tevens ook haar continuïteit kunnen dienen door ze te herversen en te herformuleren.

Want Schillebeeckx is een gelovig theoloog. Zijn theologiebeoefening is wezenlijk een reflectie op het geloven. Zij veronderstelt altijd een innerlijke instemming en een innerlijke participatie aan het geloofsgegeven. Zelf zegt hij uitdrukkelijk dat de theoloog een gelovige dient te zijn – anders is hij een godsdienstwetenschapper. Maar de theoloog brengt dit geloven ook tot kritische reflectie, tot verantwoord geloven. Voor hem is het geloof een zelfbevragende zekerheid.

Oordelen

Wie zal dan oordelen over de orthodoxie van zijn broeder of zuster? Hij of zij die zelf orthodox (rechtzinnig) en orthoprax (rechtgelovig) is? Degenen die zich daarmee inlaten, moeten weten dat het leerambt in het verleden dikwijls tussenbeide is gekomen en, achteraf gezien, zich soms tot zijn schade en schande vergist heeft. Want niemand is onfeilbaar? en we zijn een kerk van zondaars. *> vkr in dogma's?*

Wie moet over de orthodoxie en orthopraxie van zijn medegelovige oordelen? Guido Van Hoof schreef in **De Standaard** naar aanleiding van het geval-Schillebeeckx: „Het komt zeker niet aan medeprofessoren toe, te beslissen of een collega rechtgelovig is, zoals de faculteit van Nijmegen heel onvoorzichtig heeft geponeerd. Maar het hoort evenmin toe aan een ondoorzichtige Romeinse curie die van wetenschap weinig kaas heeft gegeten en zelf niet bepaald overkomt in een geur van heiligheid. De zaak-Schillebeeckx heeft, na de trieste ervaringen met de zogeheten modernisten in de beginjaren van deze eeuw, nog maar eens getoond, dat een instrument ontbreekt.”

Er ontbreekt inderdaad een instrument. Schillebeeckx werd te Rome beoordeeld door drie theologen. De eerste was Pater Patfoort. Ik had nog nooit van hem gehoord. Hij zou een Franse dominicaan zijn, professor aan het Angelicum te Rome. In Franse bladen kon men zelfs lezen dat hij (gezien zijn weinig Franse

naam?) een Belg was. Ook over zijn leeftijd was men het niet eens. Pater Galot is echter een bekende Waalse landgenoot, professor aan de Gregoriana. Hij kent de christologie van Chalcedon maar al te goed, echter niet zozeer haar **Anliegen** of innerlijke bedoeling. Nog beter kent hij alle mogelijke ketterijen uit de geschiedenis. Hij staat bekend als een vertegenwoordiger van de meest traditionele christologische richting. Reeds lang had hij Schillebeeckx' christologie veroordeeld, opnieuw nog enkele dagen voordat het Romeins colloquium plaats had. Het moet voor Schillebeeckx bijzonder vernederend geweest zijn voor deze man te moeten verschijnen.

Mgr. Descamps is de andere landgenoot. Ik ben zelf oud-student van hem. Hij was een schitterend professor, hij is een groot geleerde. Hij leerde ons het verhaal over de Wijzen uit het Oosten als literaire constructie waarderden en historische vragen stellen aan het lege-grafverhaal. Om maar twee voorbeelden te noemen. Het moet Schillebeeckx verheugd hebben dat hij te Rome met deze man te doen had. De vraag is echter of de functie die Mgr. Descamps thans bekleedt en de belangrijke functies die hij in de toekomst wellicht nog zou kunnen bekleden, iemand ingrijpend kunnen veranderen.

Geen instrument?

Is dit kerkelijk leerambt dan geen voldoende instrument om iemand te toetsen en te schiften of om iemand te oordelen naar zijn orthodoxie en orthopraxie? De moeilijkheid van dit instrument is dat het zelf geloofsgehoorzaam moet zijn, dat het dus altijd een beroep moet doen op een ander instrument, t.w. de boodschap en het levensvoorbeeld van Jezus Christus. Of laten we kortweg zeggen: het evangelie. Het leerambt beschikt dus niet over de Schrift maar wordt er zelf door genormeerd. Er bestaat zelfs geen leerambt of leergezag **naast** het gezag van het Woord van God of naast de Schrift. Een leergezag dat het gezag van heit evangelie niet dient in woord en in daad, is eenvoudig geen gezag. En daarom bewijst men de kerk de grootste dienst met ervoor te zorgen dat een onevangelische uitoefening van het kerkelijk leergezag voorkomen wordt.

Wanneer de schrift dan het gezag wordt dat boven alle ander gezag in de kerk verheven is, wanneer met name de herinnering aan Jezus' leven en sterven gevaarlijk of subversief maar ook bevrijdend gaat werken, kan het niet anders dan dat in de huidige kerk en in de huidige wereld een heilige onrust of

rusteloosheid zal ontstaan. En daar is het Schillebeeckx om te doen. Hij weet dat de oude conciliaire Christusleer niet meer voldoende functioneert. En zoals vele anderen gaat hij daarom op zoek naar een nieuwe christologie, op schriftuurlijke basis.

Theologie

Want ook de theoloog zal het gezag van de Schrift dienen. Hij zal met name een integratie proberen tot stand te brengen van Schrift en steeds nieuwe traditie. Hij zal een verzoening op het oog hebben tussen dogma en Schrift en tussen geloof en rede. Voor de christologie zal hij met name de nieuw verworven inzichten van de exegese of bijbelwetenschap willen verwerken en opnemen in een nieuw doordachte en herbronde Christusleer.

Daardoor staan theologen juist in dienst van de kerk. Maar „kerk” is nog niet hetzelfde als kerkelijk instituut of kerkelijk leergezag. Een theoloog neemt niet de functie waar van kerkelijk hofbeambte, die de leer en het beleid van de officiële kerk moet legitimeren. Waarmee niet gezegd is dat kerkelijke leiders en theologen met elkaar op voet van oorlog zullen leven: zij moeten wederzijds begrip opbrengen voor elkaars moeilijke werk. Nog minder zal de theoloog de vroegere formuleringen en leerstellingen van de kerk puur mechanisch herhalen. In dit geval wordt zijn functie herleid tot conservatie en restauratie.

„Kerk” betekent hier kerkvolk of de gelovige gemeenschap. En die kan niet zonder leiders noch theologen, thans minder dan ooit. Aan heel deze kerk is de Schrift, het evangelie en het christelijk geloof gegeven om ervan te leven. Nu, in het jaar 1980 en op verschillende plaatsen van de wereld! Deze wereld en deze tijd, ook de christenen van deze wereld en deze tijd, stellen allerlei vragen, wellicht andere vragen dan vroeger. Theologen moeten luisteren naar deze vragen, ze ernstig nemen en in het christelijk geloof en in de christelijke traditie zoeken naar zingevende en heilbrengende antwoorden op die vragen en dit voor het gelovig leven en samenleven van vandaag. Zij verrichten dus een pendeldienst tussen vraag en antwoord en tussen antwoord en vraag. Maar vraag en antwoord horen wezenlijk bij elkaar. Schillebeeckx weet dat het niet volstaat te zeggen: Jezus Christus is het antwoord. Men moet ook zeggen: op welke vraag. Jezus is immers niet het antwoord op gelijk welke vraag, maar op de uiteindelijke zins- en heilsvraag.

Daarom staat de theologie niet los van de veranderingen, verschuivingen en ontwikkelingen. Le-

vensechte theologie zal juist de evangelische boodschap steeds op-nieuw belichten en vertalen, voor elke tijd en voor elke situatie, en dus ook voor ónze tijd en ónze situatie. Dat dit niet zonder risico kan gebeuren, ligt voor de hand. Alle grote theologen in het verleden zijn kwetsbaar geweest. Dat zal ook nu het geval zijn. Maar ieder moet zijn werk doen, zijn eigen bijdrage leveren, ook de theologen.

II. CHRISTOLOGIE IS DE VERBINDING VAN GELOOFSTAAL MET HET HISTORISCH JEZUSGEBEUREN

Teneinde vooroordelen op te vangen: ik ben geen speciale vriend van Schillebeeckx. Maar met veel anderen ben ik Schillebeeckx dankbaar, omdat zijn theologie een voortdurende poging is om Schrift, kerkelijke leer en rede (in dit geval historisch onderzoek) met elkaar te verzoenen. Vele christenen weten inderdaad over de historische Jezus veel **meer** te vertellen dan wat historisch vaststaat, zonder daarvoor historische argumenten te geven. Wie zich nochtans over historische feiten uitspreekt, moet historische taal spreken, dient historische argumenten te geven. Anderzijds stelt men vast dat diezelfde christenen over Jezus veel **minder** weten te vertellen dan wat historisch vaststaat. Zij weigeren in hun historisch Jezusbeeld op te nemen wat historisch over hem wel zeker is – bv. heel de maatschappelijke en religieuze subversiviteit van Jezus. En wat zijn verschrikkelijk levenseinde betreft, vergeten zij dikwijls dat Jezus door de Joden als ketter of godslasteraar veroordeeld werd en door de Romeinen als politieke rebel terechtgesteld. Waarmee nog niet gezegd is dat hij dit in feite ook was. Maar het kruisopschrift: „Koning der Joden” was in elk geval de reden van zijn veroordeling. En de vraag naar zijn messianiteit de inzet van zijn proces.

Trilogie

Iedereen weet onderhand dat Schillebeeckx bezig is met een trilogie te schrijven. In 1974 publiceerde hij **Jezus, het verhaal van een levende** en in 1977 **Ge-rechtigheid en liefde, genade en bevrijding**. In 1978 schreef hij **Tussentijds verhaal over twee Jezus-boeken**, waarin hij deze twee boeken her-leest, d.w.z. er vanuit de uitgebrachte kritiek op terugblijkt en ze corrigeert. Want Schillebeeckx' theologie is wezenlijk

een groeiend en levend denken, dat telkens weer kritisch op zichzelf terugblijkt. Deze beide boeken zijn eigenlijk studieboeken, die m.i. niet door iedereen kunnen gelezen worden. De auteur heeft er trouwens zelf twee bevattelijke samenvattingen van gegeven, in **Tijdschrift voor Geestelijk Leven**, 1979, nr. 5, en beter nog in **Kultuurleven**, 1979, nr. 10. Zelf heb ik deze boeken uitvoerig besproken in **Sacerdos**, 1975, nr. 1 ; 1978, nr. 2 en 1979, nr. 3. Ook in **Standaard der Letteren** heb ik deze werken voorgesteld.

Welk is de betekenis en eigen teneur van deze Jezusboeken ? Het **eerste deel** van Schillebeeckx' trilogie is heel en al gecentreerd op de Christusopenbaring, gezien als een ineenstrengeling van Gods heilsaanbod in de historische mens Jezus van Nazaret en het gelovige antwoord hierop van de vroege kerk of de oerchristelijke geloofsinterpretatie ervan. Deze spanning tussen Jezus' aanbod van goddelijk heil (of de goddelijke uitdaging in Jezus) en het primitief-christelijk antwoord (of respons) daarop maakt de precieze spanning van heel dit eerste boek uit en bepaalt tevens de innerlijke lijn of structuur ervan. Dit boek handelt derhalve over de problematiek van Jezusgeschiedenis en Christusgeloof in de evangeliën of in de vroege kerk. Het wil door de evangelische geschriften heen tot bij de echte of historische Jezus geraken ; het wil komen tot een Jezusbeeld dat de toets van de historische kritiek kan doorstaan. En in dit historisch-kritisch gereconstrueerd Jezusbeeld speurt het naar de tekenen, die erop wijzen dat de menselijke vraag naar heil of heel-making een antwoord vindt in Gods aanbod van heil, genezing of heel-making in deze mens Jezus, in zijn boodschap en levensvoorbeeld, in zijn lijden, dood en verrijzenis. Aldus wil dit eerste boek de geloofsrelevantie van een historische Jezusstudie duidelijk maken.

Het komt er echter op aan deze problematiek van Jezusgeschiedenis en Christusgeloof over te brengen van de oude kerk naar *ónze* tijd, naar *ónze* wereld en *ónze* kerk. Opdat duidelijk mag worden dat en hoe Jezus Christus blijvend in de toekomst staat van kerk en wereld, in de toekomst van onze schepping en onze geschiedenis. En daarover handelt het **tweede deel** van Schillebeeckx' trilogie. De auteur wil hier aantonen dat de Jezusgeschiedenis of het Jezusverhaal een echt verhaal is, d.w.z. een verhaal **over** iemand, dat het verhaal wordt **van** iemand, opdat dit verhaal ook **ons** verhaal kan worden : een verhaal waarin wij onszelf ook kunnen herkennen. Zo'n verhaal is precies het levensverhaal van Jezus Christus. Het Jezusverhaal is immers **een** verhaal

van **de** levende (wijst op de universele betekenis of draagwijdte ervan), waarbij Jezus zelf **het** verhaal is (wijst op zijn uniciteit). Daarom noemt Schillebeeckx dit Jezusverhaal een parabel en Jezus de parabel van God.

Het **derde deel** zal zijn eigenlijke christologie worden. Men kan ook zeggen Schillebeeckx' pneumatologie (of leer over de Geest) of ecclesiologie (of leer over de kerk). De theoloog zal hier immers de kerk beschrijven als de voortgaande geschiedenis van Jezus Christus in zijn Geest. De vier structuurelementen van het Jezusverhaal of de Jezusgeschiedenis, en derhalve van het christen-zijn zelf, heeft hij daarbij uitentreuren aangeduid : **dit** verhaal van Jezus is **het** verhaal van God met de mensen, dat **ons** verhaal moet worden, met heel zijn mystieke of Godsbetrouwende kracht, dat **niet** eindigt in onze geschiedenis. Het zou nu kunnen dat Rome Schillebeeckx in de voorbije maanden aan de tand heeft gevoeld, omdat het bang is van dit derde deel, dat dus nog niet geschreven is. Want de theoloog meent terecht dat een christologie de bouwstenen moet leveren voor een ecclesiologie, dat m.a.w. een visie op Christus niet mogelijk is zonder kritiek op de kerk. Niemand anders dan Jezus Christus is immers hoofd van de kerk. A. Vergote drukte dit onlangs in een artikel over volkscatholicisme uit als volgt : „Ik meen dat het gevaar voor papolatrie niet zozeer in die volkse verering ligt als wel in een theologie die, onder meer onder invloed van die verering, de paus tot hoofd van de Kerk zou bevorderen, terwijl Christus dit toch is”. Het helpt inderdaad niet altijd het klassieke onderscheid te maken tussen het zichtbare en onzichtbare hoofd van de kerk.

Historische christologie

De zaak-Schillebeeckx is dus nog niet af. Intussen zal de lezer de wending opgemerkt hebben in het huidige christologische denken. Er is een nieuw christologisch denken op gang gekomen, dat moeizaam een weg zoekt tussen een „ontheologische Jezulogie” en een „onhistorische christologie”. Het gaat hier wel degelijk om een **christologisch** denken, d.w.z. een denken dat gedragen wordt door een christologische vraagstelling of een vraagstelling naar Jezus als de Christus. Anderzijds is het een **nieuw** christologisch denken, omdat het een middenweg zoekt tussen twee types van huidige christologie. In onze dagen bestaat er een type christologie, dat Jezus graag „zonder God” (of in plaats van God)

zou willen zien. Dergelijke christologie zonder theologie komt feitelijk neer op een Jezuzologie of Jezuanisme : men heeft uitsluitend oog voor de mens Jezus van Nazaret en niet zozeer voor God in hem, voor Gods woord en werk in Jezus. Tóch bestaat de kerninhoud van ons geloof in de overtuiging dat God in Jezus Christus heil en toekomst van de wereld wil zijn.

Het andere type van christologie is de traditionele metafysische of onhistorische christologie, die God graag „zonder (de historische) Jezus” (of zonder zijn **mensgeworden** Woord) zou willen zien. Het gaat hier om een type christologie, dat zich vastzet op het (God)-„zijn” van Jezus, op Jezus „God” of „God en mens”, in alle geval een goddelijke persoon. Zulke ontologische christologie of theologie zonder christologie blijkt maar weinig oog te hebben voor de aards-historische Jezus van Nazaret. Tóch was Jezus een man uit onze geschiedenis, met een historische boodschap, een historisch leven en een historische persoonlijkheid, een man die werkelijk heeft bekoord, die zich wel degelijk aan God moest toevertrouwen, die echt heeft geleden en die zo maar niet uit eigen kracht maar door God uit de dood werd opgewekt. Jezus kan dan ook niet van de humaniteit worden afgezonderd.

Waar wij vroeger vertrouwd werden gemaakt met een „tweenaturenchristologie”, wil men daarom thans een „historische christologie” beoefenen, een christologie in historisch perspectief. De moeilijkheid met het vroegere **tweenaturen**-model is dat het geredelijk geïnterpreteerd werd in de zin van een dubbele persoonlijkheid. In feite dacht men de menselijke en de goddelijke natuur van Christus als twee afzonderlijke werkelijkheden spontaan naast elkaar, plaatste ze vervolgens tegenover elkaar en haalde ze tenslotte uit elkaar. Met het gevolg dat men Christus a.h.w. in twee lagen verdeelde. In het uiterste geval kon men Jezus als mens nog nauwelijks ervaren : hij is immers een goddelijke persoon en er is geen gemene maat tussen zijn goddelijke en zijn menselijke natuur, wat ertoe leidde Christus' menselijke natuur a-personaal te zien. In alle geval zag men Jezus' godheid en mensheid voortdurend in strijd met elkaar. Het is daarom nog altijd zeer de vraag in hoeverre het tweenaturenmodel in feite rekening houdt met Jezus' menselijke geschiedenis, met de aardse en hemelse fase van zijn menselijk bestaan zoals die in het Nieuwe Testament naar voren treden.

Meer en meer theologen willen dan ook voor onze tijd dit tweenaturenmodel verlaten en vervangen door het **historische model** van de Schrift. Zij nemen de

heilshistorische christologie van het Nieuwe Testament tot blijvende inspiratiebron. En daardoor voltrekken zij een wending in het eeuwenoude christologische denken. Zij beoefenen een christologie in historisch perspectief. Daarmee bedoelt men dat Jezus het Woord of de Zoon van God is niet naast maar in en door zijn concrete wijze van mens-zijn. Maar daardoor verlegt de moderne christologie het zwaartepunt naar de historische mens Jezus toe, die door zijn leven, lijden, dood en verrijzenis de verheerlijkt Christus geworden is. En zij is zich daarbij bewust dat men niet kan geloven zonder te interpreteren (en te handelen). Zij weet zich immers altijd geconfronteerd met de historische feitelijkheid van de Jezusgeschiedenis, met de interpretatie van dit historisch Jezusgebeuren, en daardoor tevens met de gelovige of christologische interpretatie ervan. Schillebeeckx zal daarom de christologie noemen : een interpretatie in de tweede macht. Heel zijn christologie is inderdaad een gelovige reflectie op de historische verschijning van Jezus van Nazaret. Op deze wijze wordt de christologie een verbinding van geloofstaal met het historische Jezusgebeuren. Jezus wordt er altijd benaderd vanuit de categorie „geschiedenis” : men wil vernemen hoe hij er in het raam van zijn tijd komt uit te zien. Maar tevens wil men dit hele historische Jezusgebeuren gelovig, d.i. in het licht van het Godsgeloof en de Godsbelijdenis, duiden. Met name wil men vernemen hoe de Jezusleerlingen, zowel vóór als ná Pasen, de heilsbetekenis (of betekenis van Godswege) van de historische Jezusfiguur afgelezen hebben uit de historische gebeurtenissen rond zijn persoon en boodschap.

Aldus is heel de huidige Jezusproblematiek toegespitst op de spanning tussen Jezus (als eigenaam) en Christus (als geloofsbelijdenis). In de moderne christologie gaat het om de verhouding tussen de Jezus van de geschiedenis en de Christus van de prediking of het geloof van de kerk, zowel vroeger als nu. Het recente historisch onderzoek, alsook de nieuwe christologische trend om Jezus' goddelijk zoonschap **in** zijn mens-zijn te plaatsen, hebben in alle geval meegebracht dat Jezus' echt en volledig mens-zijn voortaan geen kwijnend theologische bestaan meer leidt. En het is deze christologie daarbij te doen zowel om de vraag naar Jezus' identiteit of persoonsidentificatie als om de vraag naar zijn zaak of beweging. Op de eerste vraag zal zij antwoorden met een beschouwing over de „Jezus van God” ; op de tweede met een beschouwing over de „God van Jezus”. Maar beide vragen en antwoorden zal zij onafscheidelijk met elkaar verbinden.

Dergelijke historische vraagstelling blijkt niet aanwezig te zijn in de oosterse Christusleer, die tot op heden haast onveranderlijk is gebleven en die dan ook aan de huidige discussies over de historiciteit en de mensheid van Jezus in heel de westerse christologie voorbijgaat. Eens zal het Oosten echter ook met deze vragen geconfronteerd worden.

III. ROME STELT SCHILLEBEECKX NEGEN VRAGEN

Zoals bekend, vormden negen punten het onderwerp van Schillebeeckx' colloquium met de Romeinse theologen. Maar welke? De eerste twee betroffen de omvang van de geopenbaarde waarheid en het beslissend karakter van het kerkelijk leergezag. Beide punten komen nochtans in de twee verschenen boeken van Schillebeeckx niet voor; hij moet er dus eigenlijk nog over spreken. De zeven andere betroffen zijn leer over Christus. Zij waren alle ontleend aan zijn twee Jezusboeken, vooral aan het eerste.

Openbaring en ervaring

Het thema van de goddelijke openbaring wordt door de auteur steeds gezien vanuit het verband tussen openbaring en ervaring. Het is inderdaad Schillebeeckx' bedoeling, openbaring en geloof te funderen en in te bedden in de menselijke ervaring, niet ze ertoe te herleiden. Daarin staat hij trouwens niet alleen: heel de postconciliaire theologie doet dit. Eigen aan Schillebeeckx is alleen dat hij dit standpunt consequent doorvoert en volhoudt in heel zijn christologie. De visie van waaruit hij zijn twee Jezusboeken geschreven heeft, komt erop neer dat hij de geschiedenis of het verhaal van Jezus op zodanige wijze heeft weergegeven dat mensen in en met hun menselijke ervaringen **christelijke** ervaringen kunnen opdoen, wanneer zij deze ervaringen in het licht willen plaatsen van de ervaring van God in de geschiedenis van Jezus Christus.

Het woord „ervaring” staat dus in heel Schillebeeckx' werk centraal. Kritische theologie, aldus de auteur, put uit twee bronnen: enerzijds uit heel de ervarings-traditie van de grote joodschristelijke beweging en anderzijds uit de hedendaagse nieuwe menselijke ervaringen van christenen en niet-christenen. Dit brengt mee dat hij zeer sterk de nadruk legt op het verband tussen openbaring, ervaring, interpretatie en (theoretisch) interpretatiekader. Steeds zijn bij hem de twee polen aanwezig: ervaring *tóén* en ervaring

nú. Maar vroegere en actuele naamgevingen van Jezus staan altijd onder de kritiek van wat of wie Jezus historisch werkelijk geweest is. En anderzijds zal hij de bovengenoemde vier structuurbeginselen van de christelijke grondervaring in kritische correlatie brengen met de moderne ervaringswereld en onze actuele vraag naar universeel heil: Schillebeeckx wil Jezus' leven kritisch doen „klikken” met ons eigen leven.

Kerkelijk leergezag en pauselijke onfeilbaarheid

Wat het tweede punt betreft, het normatieve karakter van de conciliaire en traditionele theologie en in het bijzonder de leer van de pauselijke onfeilbaarheid, ook daarover heeft Schillebeeckx (nog) niet geschreven. Het is trouwens nodig dat daarover opnieuw zou worden nagedacht. Want gewoon zeggen: de paus (onderwerp) is (koppelwoord) onfeilbaar (cf. Van Dale), kan niet de zin van het dogma zijn. Aan de onfeilbaarheid van de paus gaat altijd de vraag naar de onfeilbaarheid van de kerk zelf en uiteindelijk die van de Schrift vooraf.

Onfeilbaar leeruitspraken betreffen altijd het geloofsgetuigenis van het kerkvolk. De paus is dus nooit onfeilbaar, los van de kerk: zijn onfeilbaarheid ligt helemaal ingebed in die van het Godsvolk. Dit Godsvolk is dan ook de drager van deze onfeilbaarheid of van dit „blijven in de heilswaarheid”, samen met de bisschoppen onder leiding van de paus, zodat ook het college der bisschoppen heel en al betrokken wordt in de uitoefening van de onfeilbare leerverkondiging. De Petrusdienst moet derhalve begrepen worden vanuit de kerk en niet omgekeerd. En dit is niet alleen de opvatting van het Nieuwe Testament en van Vaticanum II, maar ook van Vaticanum I. Want dat de pauselijke onfeilbaarheid nooit absoluut is, d.w.z. losgemaakt van de kerk, blijkt uit de vier beperkende voorwaarden die dit concilie gesteld heeft aan een onfeilbare „definitio” of een „ex-cathedra”-uitspraak. Zij betreffen het **subject** (of de persoonlijke hoedanigheid, nl. de paus als leraar en herder van alle christenen), het **object** (of het voorwerp van de onfeilbare uitspraken, nl. het geloofsen levensgetuigenis van heel de kerk), de **act** (of de bewuste daad, nl. het willen „definiëren” of de bedoeling hebben een „ex-cathedra”-uitspraak te doen) en tenslotte het zgn. „**solummodo**” (of alléén maar wanneer een geloofswaarheid gedefiniëerd wordt). Dit houdt voor de dogmahistoricus een duidelijk (maar niet zo vruchtbaar) onderscheid in tussen on-

feilbare en andere uitspraken, maar maakt hem tevens moeilijk een onfeilbare uitspraak uit de tijd vóór Vaticanum I te bewijzen.

Komt daarbij het tijdgebonden karakter van deze dogmatische formulering : ze zou de bekroning zijn van een monarchisch gebouw dat in de tijd na het concilie van Trente werd opgetrokken en waarvan de territoriale en politieke grondvesten geleidelijk waren weggenomen. Een herformulering van dit dogma is voor onze tijd meer dan nodig. Want nieuwe tendensen hebben zich onherroepelijk gemanifesteerd : democratie, oecumenisme, collegialiteit en medeverantwoordelijkheid. Veel staat nochtans op het spel, met name de reële integratie van deze onomkeerbare tendensen in een nieuwe vorm van gezagsuitoefening, die functioneert in de geest van het evangelie. En dit ten dienste van alle kerken en uiteindelijk van heel de wereld als het werkterrein van de Geest ter verwezenlijking van het Rijk Gods in zijn aardse stadium. Het zou daarom een grote dienst van de Vlaamse theologen aan de kerk kunnen zijn, indien zij een hervertaling van het dogma van de pauselijke onfeilbaarheid en meer algemeen van de leer van het pausschap of de Petrusdienst probeerden in **oecumenisch perspectief**. De Leuvense theologische faculteit zou dit werk op zich kunnen nemen.

Christologische discussiepunten

De zeven andere punten van het Romeinse colloquium betroffen Schillebeeckx' christologie. Zij waren praktisch alle ontleend aan zijn eerste Jezusboek.

Als derde discussiepunt gold het **goddelijke zoon-schap van Jezus Christus**, de hypostatische vereniging (of eenheid) van de twee naturen, Christus preëxistentie (of zijn eeuwig vóórbestaan als goddelijke persoon in God) en zijn menswording. Zoals ik zei, ziet de auteur dit zoon-schap in Jezus' wijze van mens-zijn, terwijl hij over de grote theologische conclusie van de preëxistentie in zijn boeken nauwelijks spreekt. De Romeinse vraag betrof dus Schillebeeckx' stilzwijgen over deze vrijwel abstracte speculatie. Zoals vele theologen zal hij de klassieke en abstracte formulering over de Drieëenheid, nl. drie goddelijke personen in één God of in één goddelijke natuur, veeleer openbreken naar een bijbelse en concreet-historische taal. Want alleen dan wordt de gelovige mens in staat gesteld de zelfopenbaring van God als Vader, Zoon en Geest te ontdekken in zijn eigen geschiedenis, die voortdurend in barensweeën

verkeert. En daaraan zal hij als aardse sterveling een duidelijke heilsboodschap en een lotsbestemming hebben.

Ten vierde : de vraag naar de **verlossingswaarde van Jezus' lijden en dood**. Schillebeeckx aanvaardt terecht niet de opvatting volgens dewelke de Vader door deze dood van de Zoon, gezien als daad van uitboeting en eerherstel, verzoend moest worden. Hij zal integendeel de heilsbetekenis van Jezus' lijden en dood helemaal in het verlengde zien van zijn hele leven, als aanbod van goddelijk heil, tot in het uur van de dood. Met vele exegeten zal de auteur immers tot het besluit komen dat Jezus over zijn dood vanuit een eerder existentieel aanvoelen heeft gesproken, maar dat Paulus erover heeft nagedacht met behulp van eigentijdse cultische en juridische categorieën – zoals vrijkoop, zoenoffer, genoegdoening, uitboeting, enz. Deze categorieën zijn echter lang niet de enige die in de Paulinische literatuur voorkomen.

Zoals velen stoot Schillebeeckx hier telkens op het historische feit dat Jezus voor de verwoording van het mysterie van de dood en van zijn eigen dood niet zo maar afhankelijk is van het taalspel en de cultuur van zijn religieuze traditie. Deze vaststelling is belangrijk. Want het gaat niet enkel om de vraag of Jezus een voorgevoel had van zijn gewelddadige dood, maar ook of hij zelf uitdrukkelijk zijn dood als „offer” heeft gekenmerkt. Uit zijn onderzoek blijkt dat het zeer de vraag is of de historische Jezus zelf zijn sterven als offer of verzoening heeft beschouwd. Zeker heeft Jezus duidelijk beseft dat hij de marteldood van alle profeten zou sterven en dat deze dood een plaats had in Gods heilsbeschikking. Maar het woord „offer” en zijn verwante termen : uitboeting, voldoening, vergoten bloed, enz. zullen in verband met zijn lijden en dood zorgvuldig moeten gepreciseerd worden. Jezus heeft zijn leven „als losprijs voor velen” niet in een rituele of juridische, maar in reële zin verstaan, als slaande op zijn hele levens- en liefdeoffer, gezien als daad van Godsbevrijding van mensen over de dood. Schillebeeckx betoogt terecht dat Jezus uiteindelijk gedood werd, omdat hij zó en niet anders had geleefd. Jezus' lijdensverhaal is a.h.w. zijn levensverhaal. De heilsbetekenis van zijn lijden en dood ligt dan ook in die van zijn hele leven. Hij werd terechtgesteld om zijn levensboodschap en levenspraxis, die in vele opzichten maatschappelijk en religieus subversief waren geweest.

Vijfde punt : het **zelfbewustzijn van Jezus als Messias en Zoon Gods**. Schillebeeckx zal dit probleem langs exegetisch-historische weg willen oplossen en met

name zoeken naar het **eigen** Messiaanse, profetische en eschatologische zelfbewustzijn van Jezus.

De vraag naar het Messiaanse zelfbewustzijn van Jezus kan alleen maar onrechtstreeks worden opgelost, t.w. vanuit de indruk die Jezus' persoon, leven en werk op zijn tijdgenoten maakte. Dan zal men moeten zeggen dat zijn optreden niet heel en al beantwoordde aan de Messiaanse verwachtingen van de joodse leiders en het joodse volk, maar ook niet aan die van zijn leerlingen-vrienden. Jezus was immers de totaal onverwachte Messias, wiens Messiaanse waardigheid alleen in en door de gebeurtenissen van lijden, dood en verrijzenis openbaar kon worden. En ook Jezus zelf heeft zijn specifieke zending en opdracht moeten ontdekken in en door de gebeurtenissen van zijn leven. Het was zijn opgave die Messias of Christus te zijn, die langs de weg van de complete dienstbaarheid en door lijden en dood heen zijn Messiaanse heerlijkheid moest binnengaan.

Jezus' leerlingen hebben eigenlijk iets heel geweligs en tegelijk iets heel eenvoudigs ervaren: zij hebben ervaren dat God in Jezus gemeenschap zocht met ons, mensen, dat deze Jezus zelf zeer intens met God, zijn Vader, verbonden was en dat Jezus derhalve de mensen met God en met elkaar verbond. Schillebeeckx noemt dit het geheim van Jezus' Abba-ervaring. Dit geheim, dat we kunnen noemen: Jezus' goddelijk gezag en Messiaanse volmacht, komt o.m. in uitdrukking in het typische spraakgebruik, waarbij hij God aanspreekt met het Arameese woord „Abba” (eigenlijk een troetelwoord dat zo iets als „pappie” betekent) en zichzelf niet als de „Zoon”, alsook in het Arameese woord „Amen” bij het begin van een Jezusuitspraak. Deze woorden geven wel de twee wezenlijke aspecten van Jezus' persoon, leven en werk weer: enerzijds zijn nooit geziene betrouwelijkheid met God-zijn-Vader (wat men zal duiden als Jezus' volstrekt unieke Godsrelatie of zijn goddelijk zoonschap) en anderzijds het persoonlijk gezag waarmee hij vanuit deze God spreekt en handelt (wat men zal duiden als Jezus' eigen volmachts- en zendingsbewustzijn). Vanuit deze betrouwelijkheid waarmee hij met God-zijn-Vader omging, valt dan ook het geheim van zijn levensboodschap en levenspraxis te begrijpen. Jezus verschijnt, aldus Schillebeeckx, als de laatste en definitieve bode van God.

Ten zesde: Jezus en de **stichting van de kerk**. Ook daarover handelt hij niet uitdrukkelijk in zijn twee Jezusboeken. Wel zal hij met het merendeel van de hedendaagse exegeten en theologen zeggen dat de

kerk eigenlijk op pinksterdag geboren is, uit Jezus' verrijzenis en Geesteszending. De kerk ontstaat en bestaat dus bij de gratie van de verrezen en verheerlijkte Christus. Maar terzelfder tijd zal de auteur uitdrukkelijk oog hebben voor Jezus' leerlingengroep vóór Pasen en zal hij vooral de nadruk leggen op de gevaarlijke maar bevrijdende herinnering aan Jezus' leven en optreden als zuurdesem en blijvende inspiratiebron voor de voortgaande geschiedenis van Jezus die de kerk is.

Zevende punt: de **instelling van de eucharistie**. Ook dit is voor Schillebeeckx een kwestie van historisch onderzoek. Hij onderscheidt verschillende lagen in de nieuwtestamentische tradities over de instellingswoorden, waarvan hij sterk het liturgische karakter onderstreept. De woorden over het brood en de beker zouden met name reeds gestereotypeerde formules uit de liturgie zijn, en niet noodzakelijk eigen woorden van de historische Jezus zelf.

De nieuwtestamentische uitdrukking: „het brood breken” kan trouwens zowel een gewone als eucharistische maaltijd aanduiden. In feite duidt ze ook altijd op een of andere wijze beide samen aan. Deze maaltijden waren niet zo scherp van elkaar gescheiden als wij dit thans zouden doen. Elk samenkomen in gemeenschap, elke maaltijd waarvoor de christenen samenkwamen, had een religieus en eucharistisch karakter. Het was dan ook geen gewone maaltijd meer, want altijd was de verrezen Heer in hun midden. Zo werd en was het vreugdevolle broedermaal onder de christenen terzelfder tijd de maaltijd met en in de Heer of de eucharistische maaltijd. En deze maaltijd herinnerde tevens aan de broederlijke maaltijden van de historische Jezus met zijn leerlingen en met de uitgestotenen van de joodse samenleving.

Ten achtste: de **maagdelijke ontvangenis van Jezus**. Bekend is dat daarover slechts in een beperkt deel van de nieuwtestamentische traditie gesproken wordt, namelijk in de Matteaanse en Lucaanse kindsheids-evangelies. Over deze verhalen handelt Schillebeeckx echter niet in zijn **Jezusverhaal**. Voor hem gaat het hier blijkbaar om een perifere kwestie in de christologie, die een uitdrukkingmiddel is voor Jezus' goddelijk zoonschap.

Duidelijk is in elk geval dat de maagdelijke ontvangenis in het Nieuwe Testament niet die rol speelt, die sommige theologen haar willen doen spelen. En zelfs blijft de vraag gesteld of bepaalde nieuwtestamentische kringen ter uitdrukking van hun geloof in de unieke heilsbetekenis van Jezus geen beroep hebben gedaan op beschikbare voorstellingen, af-

komstig uit Oud Testament en hellenisme. Deze voorstellingen zijn een hulpbegrip : zij helpen in Jezus Gods werk te zien, een totaal nieuwe schepping. De maagdelijke ontvangenis is voor alles een christologische uitspraak, waarvan men niet zeker weet of zij ook lichamelijk moet geïnterpreteerd worden.

Ontstaan van het paasgeloof

En ten negende : de objectieve werkelijkheid van **Jezus' verrijzenis**. Schillebeeckx aanvaardt dat Jezus werkelijk verrezen is. Hij meent echter dat de leerlingen tot deze geloofsovertuiging gekomen zijn door een bekeringsproces na Jezus' dood. Hij interpreteert daarbij de verschijning als bekering, waarbij hij het initiatief van God, van de verrezen Heer en hun Geest niet loochent.

Eigenlijk gaat het hier om de belangrijke kwestie van het ontstaan van het paasgeloof. In het derde deel van zijn eerste Jezusboek onderzoekt Schillebeeckx de verschillende nieuwtestamentische reflecties op de verrezen Gekruisigde. Het is hem daarbij te doen om de grondovertuiging die door deze verscheidenheid van geloofsduidingen doorklinkt. In dit verband ontwikkelt hij een visie met betrekking tot de persoonsidentificatie van Jezus als de eschatologische profeet of de definitieve bode van God. Deze persoonsidentificatie zou aan de grondslag liggen van vier onafhankelijke oerchristelijke credo-modellen : een wederkomstchristologie (of de verhoogde Jezus als de komende Heer), een wondermanchristologie (of Jezus als de goddelijke wonderdoener), een wijsheidschristologie (of Jezus als de bode van Gods wijsheid) en een paaschristologie (of Jezus als de verrezen Gekruisigde). Schillebeeckx meent dus dat niet de verrijzenisgedachte maar wel de opvatting over Jezus als laatste of definitieve bode van God de integrerende of verbindende factor is geweest in al deze Christusbelijdenissen.

In zijn **Tussentijds verhaal** nuanceert hij m.i. deze grondvisie in aanzienlijke mate. Want hij ziet daar deze belijdenis van Jezus als de Mozaïsche eschatologische profeet in intrinsiek verband met de eerste credorijsrichting, nl. de parousiechristologie, waarvan hij anderzijds aanneemt dat zij de verrijzenisgedachte impliceert zonder dat zij echter deze tot expliciet object van verkondiging maakt. De wederkomstchristologie is m.a.w. de directe belijdenis van de aardse Jezus als de Verhoogde en Komende of als de Heer van de toekomst, maar impliciet ook deze van de uit de dood opgestane en verheerlijkte

Christus. Daardoor wordt echter de band gelegd tussen een parousie- en een verrijzenischristologie, ja tussen alle oerchristelijke credo-modellen, terwijl in het eerste Jezusboek de nadruk veel meer kwam te liggen op de verschillende en uiteenlopende christelijke tradities en op de diverse credo-richtingen : aan al deze tradities blijkt een gemeenschappelijke paaservaring ten grondslag te liggen.

Deze paaservaring interpreteert de auteur echter zowel in zijn **Jezusverhaal** als in zijn **Tussentijds verhaal** als metanoia-ervaring en dus als bekeringsproces, waarin hij geenszins visuele elementen als mede de ervaring van een nieuwe heilsaanwezigheid van Jezus uitsluit. Schillebeeckx ziet dus het ontstaan van het paasgeloof op basis van overweldigende nieuwe ervaringen bij de leerlingen ná de dood van Jezus, die in het Nieuwe Testament de verschijningen van de weer levende Heer wordt genoemd. In de traditionele theologie worden deze verschijningen geïnterpreteerd als een objectief zien van de leerlingen, onafhankelijk van hen, d.w.z. waargenomen met de uitwendige zintuigen : de Verrezenen staat te kijk. In de moderne exegese worden deze verschijningen niet geïnterpreteerd als een objectief zien maar als een rationeel zien dat geloof bij de leerlingen veronderstelt en hen tot uitdrukkelijk paasgeloof voert, als innerlijke menselijke ervaringen dus waarin de Verrezenen zichzelf als levend aan hen te zien geeft. Schillebeeckx interpreteert echter deze verschijningen als een bekeringservaring en -proces. Hij legt dus alle gewicht in verband met het ontstaan van het paasgeloof op het feit dat Petrus na Jezus' dood de leerlingen weer verzamelt en dat zij daarvoor tot een hernieuwde levensgemeenschap met Jezus komen. Dit bekeringsproces bracht de leerlingen immers tot het inzicht dat Jezus levend was bij God, door hem verheven en aangesteld tot Messiaanse rechter. Maar dit proces riep bij hen ook de Abba-ervaring van de aardse Jezus weer wakker : hij was en is de eschatologische profeet van God. Op deze wijze wordt de band gelegd tussen deze postpaschale ervaringen van de leerlingen en hun prepaschale ervaringen, die bestonden in hun ontmoetingen met de aardse Jezus en diens heel en al unieke persoonlijkheid. Iemand als Rudolf Pesch zal trouwens de verschijningen interpreteren in het licht van deze voorpaschale ervaringen, als een overtuiging dus die daaruit is voortgekomen : wie verkondigt dat Jezus leeft en verrezen is, zo zegt hij, gelooft en belijdt dat Jezus' persoon, leven, werk en sterven een definitieve of beslissende heilsbetekenis heeft – tot over de dood. Niet de verschijningen of het

lege graf hebben volgens Pesch de eerste christenen „gedynamiteerd”, maar wel de blijvende aanwezigheid van het Godsrijk in Jezus' persoon.

Eigenlijk liggen zowel de pre- als de postpaschale ervaringen van de leerlingen aan de oorsprong van het paasgeloof. Dit paasgeloof zal weldra zijn literaire uitdrukking vinden in **paasverhalen**, t.w. de evangelische verschijnings- en lege-grafverhalen. Schillebeeckx aanvaardt nochtans niet de strikte historiciteit van deze lege-graftraditie. Daarover heeft Rome hem echter blijkbaar geen vragen gesteld. In zijn **Jezusverhaal** verklaart hij het ontstaan van deze traditie als een „cultuslegende” (rond de praktijk van een jaarlijkse verering van Jezus' graf) ; in zijn **Tussentijds verhaal** als een „legende” (in de zin van „wat moet gelezen worden”).

Aan de oorsprong van het lege-grafverhaal staat inderdaad waarschijnlijk een oud bericht over het bezoek van vrouwen aan Jezus' graf op paasmorgen ; maar zij vonden er het lichaam van Jezus niet. Waarom dit lichaam er niet was, wordt niet gezegd ; wat er dus met Jezus' lijk gebeurd is, weten we niet. Vandaar de verschillende interpretaties die in de eerste kerk daarover ontstaan zijn : als lijkroof, als verplaatsing van Jezus' lichaam en als verrijzenis. Dit oorspronkelijke verhaal van het bezoek van vrouwen aan het graf kreeg dan later een verrijzenisbetekenis, doordat het in dienst kwam te staan van het vroegchristelijk paasgeloof en de vroegchristelijke paasboodschap. Het wordt een „lege”-grafverhaal, dat ontstaan is vanuit het verrijzenisgeloof. Voor een jood is verrijzen immers „lichamelijk” verrijzen, gezien de Semitische antropologie die sterk de nadruk legt op de eenheid van de mens : de voorstelling van „verrijzen met zijn lichaam” is de enige vorm van voortleven over de dood, die voor een Semiet denkbaar was.

Als deze evolutie zich eenmaal voltrokken had, zo meent Schillebeeckx, heeft het taalspel van de lichamelijke verrijzenis de overhand gekregen op het taalspel van de verheffing en is de verrijzenischristologie ook in de plaats getreden van de oorspronkelijke wederkomstchristologie.

Voor-denken

Het colloquium van Schillebeeckx voor het Romeinse forum én voor het forum van de wereldkerk is niet afgesloten. Vele vragen betreffende zijn nog te schrijven werk. Intussen getuigt het van slechte wil de theoloog niet te waarderen als een gelovig man, als een man ook die beter dan wie ook op de hoogte is

van heel de christelijke traditie, als een man tenslotte van en voor de kerk. Hij stelt zijn theologisch denken in dienst van heel de gelovige kerkgemeenschap. Hij vraagt dat die op zijn werk zou reageren. Hij legt zijn bevindingen voor aan wie maar wil. Hij vraagt om een gesprek, ja om tegenspraak, als dit maar eerlijk, open en toekomstgericht kan gebeuren. Het is dit theologisch gesprek dat in de eerste plaats licht moet brengen : daarom zal het allereerst moeten gebeuren in de discussie van de theologen onderling. Het gesprek onder de theologen zal trouwens zelf-regelend werken : de God-is-dood-theologie waaraan ook bij ons vooraanstaande filosofen en theologen hebben meegedaan, is als vanzelf verdwenen ; maar de grote vragen die de zogeheten modernisten in het begin van deze eeuw hebben gesteld, bleven onbeantwoord, ja werden verdrongen.

Allen hebben van Schillebeeckx kunnen leren : bisschoppen en pastores, professoren en studenten, en alle religieus en theologisch geïnteresseerden. Er zijn redenen genoeg om hem dankbaar te zijn. Dit moet m.i. echter niet onmiddellijk gebeuren door het verzamelen van handtekeningen. Wie voor hem in de bres moeten springen, weten het zelf wel. Of zouden het moeten weten. Maar het ontbreekt aan moed, eerlijkheid en openheid. Ik heb vaak de indruk dat men uit de geschiedenis niet wil leren. Er moeten opnieuw wederzijds begrip en een betere verstandhouding komen tussen de kerkleiders en theologen : als dat niet gebeurt, zou het voor beide nefaste gevolgen kunnen hebben.

Sommigen zullen Schillebeeckx wellicht niet meer kunnen volgen. In de dubbele betekenis van het woord : hem gewoon niet verstaan én de door hem aangeduide wegen en omwegen niet durven bewandelen. Dit ligt zowel aan hem als aan hen. Maar als theoloog moet men Schillebeeckx laten uitspreken, moet men hem zijn werk laten verrichten – ten bate van kerk en wereld. Want echte theologie is niet alleen na-denken maar altijd ook voor-denken. Gelukkig zij die durven dromen en die bereid zijn de prijs ervoor te betalen. Zei Willem de Zwijger niet : „**Il ne faut point espérer pour entreprendre, ni réussir pour persévérer.**” ? En zei ook Karl Rahner niet heel onlangs : „**Wij moeten ons teweer stellen, ook als we weten dat het niets uithaalt**” ? En zei Kardinaal Suhard destijds al niet tot de veroordeelde Chenu : „**U moet niet treuren, Pater, over vijf jaar denkt ieder zoals U**” ?

Robrecht MICHIELS

Professor aan het Centrum voor Kerkelijke Studies te Leuven.

VERKLARING VAN HET EGMONTKOMITEE

Egmontkomitee
Rijckelarenstraat 45
1000 BRUSSEL

26.2.1980

Het Egmontkomitee roept op tot massale deelname aan de Nationale Betoging te Gent op 20.4.1980.

Het besluit van de algemene vergadering van het Egmontkomitee deze betoging in te richten werd allereerst ingegeven door het ergerlijke en angstwekkende verloop van de werkzaamheden van de bijzondere senaatskommissie voor de staatshervorming.

Deze motivering moet echter geplaatst worden in het bredere kader van de gehele politieke evolutie in dit land.

Tegen een brede opiniestroming in Vlaanderen in, die varieert van grondig wantrouwen tot radikaal verzet poogt de Regering een staatshervorming door te drukken die niet kan verenigd worden met de uitdrukkelijke stellingen of de duidelijke wensen van de Vlaamse meerderheidspartijen.

Deze ontstellende politieke lijn wordt dan verdedigd door het inroepen van ernstige financiële, economische en sociale toestanden, net of deze ook niet zouden gelden voor de Waalse en francofone landgenoten en alsof deze problemen in iets zouden opgelost worden door de geplande staatshervorming. Daarenboven wordt precies op het financiële en economische en sociale vlak aan de Vlaamse gemeenschap bestendig zwaar onrecht aangedaan én door de totaal onevenwichtige steunpolitiek, door de onbillijke verdeling van de geldmiddelen én door het instandhouden van ettelijke sociale discriminaties.

De Vlaamse gemeenschap vormt de meerderheid, houdt dit land financieel en economisch in stand, maar moet dag in dag uit in de eigen hoofdstad Brussel, in de Voerstreek, in Komen, verdrukking, vernedering en geweldpleging ondergaan.

Wie nog mocht twijfelen zal door de laatste verklaringen van de Eerste minister wel overtuigd zijn; deze gaf in een persinterview toe dat de waarborgen voor de Vlamingen te Brussel nodig en belangrijk zijn, maar de Regering dringt een staatshervorming op waarin geen enkele belangrijke waarborg voorzien is.

De fase II van de staatshervorming zal, verre van louter voorlopig te zijn zoals misleidend wordt voor-

gesteld, de Vlaamse gemeenschap in een onherstelbaar zwakke positie brengen t.o.v. de francofone aanmatiging.

De Vlaamse gemeenschap is het aan zichzelf verplicht krachtdadig te reageren tegen dergelijke wantoestanden en gevaren.

Na 150 jaar Vlaamse Strijd in België moet de Vlaamse gemeenschap alle minderwaardigheid en lankmoedigheid van zich afschudden en duidelijk maken dat zij zonder verder uitstel meester wil worden van eigen lot, eigen grondgebied, eigen geldmiddelen en welvaart; dat zij alle macht wil veroveren om zelf zorg te kunnen dragen voor het vrije, ongehinderde leven van de Vlaamse mensen, ook van hen die in de hoofdstad Brussel wonen of er zullen wonen.

De zorg voor onze mensen in de Hoofdstad staat ook bij deze Betoging vooraan. Dat te Gent wordt betoogd kan dan ook geenszins als enige vermindering van de aandacht en de inzet voor de Vlaamse gemeenschap te Brussel en hare toekomst uitgelegd worden. Integendeel.

Wij betogen te Gent in de vechtstad bij uitstek, in de stad van de zware sociale nood en strijd, thans fel getroffen door de crisis in de Vlaamse textielverheid – waarin de overheid zo zwaar in gebreke bleef – om te protesteren tegen alle onrecht dat onze gemeenschap nog steeds wordt aangedaan.

Wij betogen te Gent, om het aan onze Parlementairen en politieke vertegenwoordigers duidelijk te maken, dat aarzeling, dubbelzinnigheid of capitulaties niet meer kunnen geduld worden.

Wij betogen te Gent, in het volle Vlaamse land, omdat wij **het integrale zelfbestuur willen veroveren, in en met België als het kan en zonder België als het moet!**

En daarom moet deze Betoging, overheen alle partijpolitieke en levensbeschouwelijke verschillen, overheen alle discussies of tegenstellingen van het verleden uitgroeien tot een indrukwekkend bewijs van Vlaamse eendracht en Vlaamse strijdvaardigheid. Het is meer dan nodig.

Alle hens aan dek.

HET EGMONTKOMITEE.

Met aandacht en ook met ontroering, lazen wij in de Brusselse Post van 15 december 1979 van de hand van Willy KUYPERS, volksvertegenwoordiger, een artikel over Rik AELVOET, die zo lange jaren algemeen secretaris was van het V.V.A. Wij namen de vrijheid de titel en de inleiding ervan hieronder weer te geven.

RIK AELVOET (1913 - 1970)

EEN LEVEN IN DIENST VAN DE TAALGRENSSTRIJD

Op 11 januari 1980 zal het 10 jaar geleden zijn dat lic. Rik Aelvoet ons te vroeg ontviel. Er zijn weinig afgestorvenen waarvan men achteraf kan getuigen dat hun Geest in Uzelve levend blijft. Zo een persoonlijkheid was Rik Aelvoet; wij zijn er hem dankbaar om.

Rik Aelvoet was een der initiatiefnemers van het vóór 20 jaar opgerichte „Vlaams Aktiekomitee voor Brussel en Taalgrens”. Dit comité zou uiteindelijk de Regering even voor 'n Vlaamse eis op de knieën krijgen. Inderdaad, vóór 20 jaar – oktober 1959 – verklaarde de heer Gaston Eyskens, eerste-minister, nog dat de talentelling moest plaatsvinden krachtens de wet van 1932. De boycot, o.a. van vele Vlaamse gemeentebesturen zou er toe leiden dat de volgende eerste-minister, Theo Lefèvre, tijdens de regeringsverklaring van 2 mei 1961 beloofde – in de plaats van de talentelling – de taalgrens vast te leggen. Hierna ontstond de koehandel in de „Gilsonwetten” van november 1961 waardoor in 1962 : 88.449 personen, wonend in 26 gemeenten op 20.283 ha, naar Wallonië werden overgeheveld en 23.263 personen met 24 gemeenten en 14.977 ha onder Vlaams bestuur kwamen...

Uit deze „ruil” zijn ons nu vooral Komen, Moeskroen, Vloesberg en de Voerstreek bekend. Doch zal men de ruilhandel een 2de fase bezorgen !

Op 16 juli 1971 dient de regering Eyskens een wetsontwerp in bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers om de Voerstreek los te maken uit de Provincie Limburg en er een afzonderlijk kanton van te maken dat tweetalig zou zijn, rechtstreeks bestuurd door Binnenlandse Zaken. (Het is op dit initiatief dat de U.C.L.-Prof. Delpéré doelde tijdens de R.T.B.F.-uitzending van 28 oktober 1979). In 1973 zal de regering Leburton via een Koninklijk Besluit in de Voerstreek de toegang tot het franstalig onderwijs nog vergemakkelijken...

In het licht van de huidige gebeurtenissen te Komen en Voeren willen wij Lic. Rik Aelvoet herdenken en

met hem het werk van het „Vlaamse Aktiekomitee voor Brussel en Taalgrens”.

Voor de rest van het artikel, dat wij hier onmogelijk kunnen weergeven, willen wij onze lezers volgaarne verwijzen naar het desbetreffend nummer van de *Brusselse Post*.

Ook in het V.V.A. en vooral dan in het Centrale Bestuur en bij allen die hem hebben gekend, is de herinnering aan Rik Aelvoet levendig gebleven. Nog steeds worden zijn fameuze vouwblaadjes gebruikt, die in plaats van een begeleidend schrijven met een of ander stuk kunnen worden meegestuurd omdat ze in een hoek een open witte ruimte vertonen onder het woord 'vanwege', waarna een naam kan worden geplaatst, en daaronder 'met vriendelijke groet' en ruimte voor een handtekening. Gevouwen heeft het blaadje ongeveer de grootte van een postkaart en vertoont op de eerste pagina een pentekening van de schilderachtige Hagelandse gemeente Linden in Vlaams-Brabant langs de weg Leuven-Diest. Binnenin vindt men rechts een pijnlijk nauwkeurige tekening van Vlaams en Waals Brabant waartussen een zwarte taalgrensslang zich slingert. Een zwarte vlek is Brussel met in alle richtingen vele grijze uitlopers. Ook rond Leuven is een dergelijke grijze vlek, al vermoeden wij met dankbaarheid dat deze gaandeweg zal gaan verbleken. Links van de kaart staat een volledige verklaring in 12 punten. Op de laatste bladzijde vinden we een tekst, die zoals al het voorgaande weergeeft, met hoeveel hardnekkigheid maar ook wetenschappelijke nauwgezetheid hij de taalgrensstrijd tot de zijne had gemaakt. Wij geven deze tekst volgaarne weer, men bedenke dat hij dateert van 1968.

De taalproblematiek wordt in sterke mate bepaald door de taalverhoudingen in de centraal gelegen provincie Brabant.

Tussen de 12de en de 16de eeuw was het hertogdom

Brabant, samen met het Brabantse land van Overmaas – afgezien van een betrekkelijk klein Waals gebied – bijna geheel Nederlandstalig. Na de scheiding der Nederlanden in de 16de eeuw en het verlies van Noord-Brabant, bleef Zuid-Brabant een hertogdom met een grotendeels Nederlandstalige bevolking.

In Brussel had zich inmiddels, vooral onder invloed van het Franstalig Boergondisch bestuur, van de Franse bezettingen en van het Belgisch bewind sedert 1830 een Franssprekende minderheid van ambtenaren, leidende standen en intellectuelen ontwikkeld. De volksmassa was evenwel Vlaams gebleven.

Bij de eerste talentelling in de Belgische staat (1846) waren meer dan twee derde van de inwoners der provincie Brabant nog Nederlandstalig (68 % tegenover 32 %). Honderd jaar Belgisch bestuur hebben

dan in Brabant de taalverhoudingen omgekeerd. Volgens de laatste officiële – maar wetenschappelijk onbetrouwbare – talentelling (1947) zou er een meerderheid van Franstaligen zijn: 49,71 % tegenover 45,60 % Nederlandstaligen.

Deze voor het Nederlands ongunstige ontwikkeling der Brabantse taalverhoudingen is een rechtstreeks gevolg van de aanwezigheid van een tweetalig Brussels taaleiland in Vlaams Brabant. Als men Groot-Brussel buiten beschouwing laat, bedraagt het aantal inwoners van Vlaams-Brabant ongeveer 77 % en van Waals-Brabant ongeveer 23 % der bevolking. Met Groot-Brussel worden de verhoudingen ongeveer: Groot-Brussel 54 %, Vlaams-Brabant 36 % en Waals-Brabant 10 % (percent volgens talentelling 1947). Vlaams-Brabant alleen telde nog meer inwoners dan de beide provincies Luxemburg en Namen samen.

WAT VRAGEN DE VLAMINGEN IN DE VOERSTREEK ?

1. Het onmiddellijke **herstel van de rechtstaat**: de lange lijst aanklachten tegen Happart en consorten dienen behandeld te worden en niet in de prullemand te belanden. Grosjean, die gepoogd heeft Vlamingen te doden, hoort in de gevangenis thuis. De veiligheid van de Voerenaars dient te worden verzekerd kost-wat-kost.
2. Het van kracht zijnde **samenscholings- en uitgangsverbod is dodelijk voor het Vlaamse gemeenschapsleven**. Het is juist dat gemeenschapsleven in al zijn diversiteit dat ondubbelzinnig het Vlaamse karakter van de Voerstreek steeds heeft beklemtoond en dit hedentendage nog doet. (Het verenigingsleven, de folklore, het toerisme, de Kerk enz.)
3. **Arrondissementscommissaris Peeters**, die om allerlei redenen het vertrouwen van de Vlamingen in de Voerstreek heeft verloren, dient dringend te worden **vervangen**.
4. **Burgemeester Dodemont moet vervangen worden door een regeringscommissaris**. Dodemont gedraagt zich vijandig t.o.v. de Vlaamse gemeenschap waartoe zijn gemeente behoort. Hij spreekt in het openbaar opruiende en beledigende taal en toont zich vaak als een militant in het zog van bendeleider Happart. Hij is onbekwaam voor het burgemeesterambt en zeker voor het „burger-vaderschap”.
5. **Het is een Vlaming met een Vlaams basisdiploma die gemeentesecretaris van Voeren moet worden**. Begin 1980 gaat secretaris Pinckers met pensioen. Het verleden heeft de Vlamingen geleerd dat in de realiteit iemand met een basisdiploma Frans vrij gemakkelijk in de gemeentelijke administratie kan binnengeraken. De Vlamingen wantrouwen daarom taaleksamens die o.l.v. arrondissementscommissaris Peeters worden georkestreerd.
6. **De Waalse en Brusselse partijen, op de eerste plaats zij die regeringsverantwoordelijkheid dragen, dienen de taalgrens te respekteren**. In plaats van te komen opruien moeten zij zich distantiëren van het agressieve Voerfranskiljonisme en ophouden de Retour-à-Liège-eis te steunen.
7. **Wat werk in eigen streek**. Dat kan met een Vlaams **bedrijfje te Moelingen**, vlak bij de autoweg, vlak bij de Maas en zelfs op Voers industrieterrein (ca. 5 ha, uitloper van het industrieterrein van Visé op Voerse bodem). Dat kan zeker door de stimulans van het **toerisme** in de andere Voer-

- dorpen. Vlaams investeringskapitaal (privé of van overheidswege) is hiervoor noodzakelijk.
8. **Het zou gedaan moeten zijn dat na 16 jaar de Vlamingen in de Voer faciliteiten moeten vragen** op hun eigen grond, want dat is de realiteit. De Vlamingen vragen daarom een efficiënte loskoppeling van levensnoodzakelijke diensten uit Luik en/of in elk geval een strenge controle op het feitelijke taalgebruik van de R.T.T., Intercom, Coditel, brandweer, 900, notariaat, enz.
 9. **Een permanente relatie met de Vlaamse ministeries, hun administraties en met het Limburgs provinciebestuur, ... via betrouwbare Vlamingen en liefst Voerenaars (enkele vrijgestelden ?).**
 10. **De kerktaal in de Voerstreek moet Nederlands** blijven, zoals het altijd is geweest. Een geestelijke die het zijn collega's onmogelijk maakt doordat hij van die traditionele lijn afwijkt, hoort in de Voer niet thuis.
 11. Via diverse extra-faciliteiten is er in de Voerstreek een Franstalig **onderwijsnet ontstaan dat geen integratie maar vervreemding beoogt.** De lessen Nederlands zouden er toch op zijn minst **door een Vlaming mogen geïnspekteerd worden** daar waar dat nu gebeurt door een Nederlands-onkundige Waal.
 12. Bij een eventuele **Voercommissie** (Provincie Limburg) zou men toch tenminste **een Vlaming uit de Voer rechtstreeks mogen betrekken.**
 13. **Bevordering en institutionalisering van de contacten met Nederland.** Een open-grenzenpolitiek i.v.m. gelijkbehandeling van diploma's en de terugbetaling door de ziekenfondsen van zorgen ontvangen van Nederlandse specialisten of in Nederlandse (Maastrichtse) ziekenhuizen.
 14. **De bouwuitbreidingszone te 's Gravenvoeren zou in zoverre onder Vlaamse controle** moeten gebracht worden dat ze niet zou kunnen misbruikt worden als mogelijk verfransingsmechanisme.
 15. Vervollediging van de culturele infrastructuur: **een onderkomen voor de verenigingen te Moeelingen en te Teuven.**
-

GOUW WEST-VLAANDEREN

AFDELING KORTRIJK

VERGADERINGSVERSLAGEN

Op **13 november jongstleden** onderhield de heer Niklaas MADDENS de afdeling Kortrijk over de **gevolgen van de godsdienstoorlogen voor het Kortrijkse in de tweede helft van de 16e eeuw.** De spreker doktoreerde jaren geleden met een studie over de financiële toestand van het graafschap Vlaanderen in deze rampzalige periode van onze geschiedenis. Die studie verscheen onlangs in de reeks „Standen en Landen”. De neergang van belastingontvangsten was een van de bronnen, waaruit hij in zijn lezing putte. Een andere was een kroniek van een Antwerps koopman uit die tijd. Het beeld, dat hij ophing, was dat van een verwoest land. Een tiende van de bevolking was naar het Noorden of naar Engeland gevlucht, hele dorpen waren verlaten, velden bleven braak liggen, de graanprijzen gingen de hoogte in

daar, bij gebrek aan lokale productie, alles moest ingevoerd worden. De berooide landlieden werden bovendien nog geplunderd door de slecht of niet betaalde soldeniers van Farnese, en door opstandelingen, die uit het lange tijd onherroverd gebleven Oostende, of uit Vlissingen opereerden. Men ging veiligheid zoeken in de omwalde steden, waar men slecht gekomen was, en waar daklozen langs de straten de hongerdood lagen te sterven. Beelden uit het hedendaagse Indië waren toen de afschuwelijke werkelijkheid van onze gewesten.

„Het is oneindig veel beter” schreef Alva, „door oorlog voor God en koning een verarmd en zelfs geruïneerd koninkrijk te behouden dan het zonder oorlog ongeschonden te bewaren voor de duivel en voor de ketters, die zijn aanhangers zijn.”

Hij en zijn opvolger Alexander Farnese hebben dit beginsel ongenadig toegepast met het gevolg dat wij eeuwen nodig gehad hebben om er enigszins weer bovenop te komen.

Uit ons geschiedenisonderricht hebben wij enkel grote namen en enkele belangrijke feiten overgehouden. Wat het lot van de gewone man was, werd ons niet medegedeeld.

Die leemte heeft de heer Maddens opgevuld met een boeiende en op historische documenten steunende uiteenzetting.

De heer RYSERHOVE, inspecteur voor het lager onderwijs in Oost-Vlaanderen, boeide op **18 december** de talrijk aanwezige leden van het V.V.A., afdeling Kortrijk, met een spreekbeurt over de **Beernemse moordzaken** die in de jaren twintig deze gemeente tot ver buiten Vlaanderen in de publiciteit bracht.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog verdween kasteelheer D'Udecem D'Acoz. Enkele maanden later was ook de boswachter Dirickx vermist. Deze twee, nooit opgehelderde verdwijningen gaven aanleiding tot veel geruchten en roddels in de gemeente Beernem. Drie personen die herhaaldelijk hadden beweerd dat zij méér over deze zaken wisten verdwenen in verdachte omstandigheden. Alle overlijdens werden evenwel als „ongevallen” geklasseerd. Na het laatste ongeval, waarvan boerenzoon Dezutter het slachtoffer was, startte evenwel een perscampagne die na veel moeilijkheden en tegenkanting aanleiding werd tot een strafonderzoek door het parket van Gent en tenslotte heeft geleid tot de veroordeling van twee inwoners van Beernem door het Assisenhof te Antwerpen.

Spreker blijft niet lang bij de feiten en het proces stilstaan. Zijn aandacht gaat vooral naar de achtergrond van deze gebeurtenissen waardoor niet alleen een tijdsbeeld wordt geschetst van een kleine gemeente die leeft onder de druk van een feodaal kasteelheer, maar ook de reacties worden beschreven van een bevolking die zich bevrijdt van onderdrukking.

De spreker getuigde bij dit alles niet alleen van een grote dossierkennis maar ook, en vooral van een grote mensenkennis.

Het onderwerp zelf en de prachtige vertelstijl van de heer Ryserhove verschaften de aanwezigen een aangename en spannende avond.

Op **donderdag 24 januari jl.** bracht Lt. Col. Herman CANDRIES, na inleiding door ir. Ignace VANNESTE, ons de lezing: **Wat heeft de Vlaams industrie aan**

de NAVO ? Voor een aandachtig publiek beklemtoonde Kolonel Candries dat de NAVO niet alleen een waarborg is voor onze veiligheid, maar dat zij door haar bestellingen, ook een niet te onderschatten belang heeft voor de industriële ontwikkeling, vooral waar het gaat om hoogwaardige technologie. Op nationaal vlak stellen we vast dat Vlaanderen slechts één vierde van de koek krijgt, en dan nog meestal de afval, zodat de Vlaamse industrie een belangrijke technologische stimulans en ook veel werkgelegenheid moet ontberen. Het is dringend nodig dat de Vlamingen meer vertegenwoordigd zouden zijn in de wetenschappelijke onderzoeksgroepen van de NAVO, en meer actief zouden optreden, zodat aan de Vlaamse industrie meer hoogwaardige technologische militaire bestellingen zouden toevertrouwd worden. Economisch gezien ware het echter beter het systeem van coproductie te vervangen door indirecte compensatie, namelijk het leveren van producten waarin onze industrie competitief is.

VERDER PROGRAMMA

7 februari 1980 : De heer R. H. MARYNISSEN : **Bescherming tegen kunstvervalsing.** Clubhuis Wikings, Abdijkaai, Kortrijk.

29 april 1980 : Bezoek aan „drie generaties in de Nederlandse Poëzie en Schilderkunst na 1945”. Gebouw van Wijsbegeerte en Letteren, K.U.L. Campus Kortrijk.

AFDELING ROESELARE-IZEGEM-TIELT

VERGADERINGSVERSLAGEN

Op **vrijdag 16 november 1979** werd een tweede voordracht georganiseerd door twee waardevolle architecten-stedebouwkundigen uit eigen streek, Ignaas DEBOUTTE en Werner DESIMPELARE, van de zeer bekende groep 'Planning' te Brugge. Zij handelden over **Architectuur in deze tijd.**

Een inleiding uiteengezet door Werner Desimpelare, geïllustreerd met dia's die door Ignaas Deboutte werden geprojecteerd, zette duidelijk hun opvattingen voorop. Zij toonden aan dat de architectuur in de 20ste eeuw het verkeerde pad is ingeslagen door

het werken en handelen los te rukken van het totale menselijke leven.

De architectuur is namelijk het handelen van de mens in schuifjes gaan classeren. Vandaar het aanleggen van winkelcentra, scholen, zwembaden, ziekenhuizen, universitaire campi, uiteraard vaak buiten de stadskernen.

Daarmee heeft de architectuur het leven weggemaaid uit de steden en verloor zij haar menselijkheid. Het echte stadsleven werd opgeofferd aan de vervreemdende functionalistische ideeën.

Daarmee ging de roes van de uitbreiding gepaard, die van ons land in korte tijd één grote agglomeratie heeft gemaakt.

De vervreemding werd verder in de hand gewerkt door het verdwijnen van het ambachtelijk werk uit de architectuur. Daardoor verdween de menselijke schaal, die de charme uitmaakt van de oude gebouwen.

Nu houden specialisten zich bezig met staal, beton en plastic en worden de verhoudingen door de computers gedicteerd.

Ook het landschap bepaalt nooit meer. Daardoor voelen de mensen zich niet alleen vervreemd van zichzelf, maar ook van de natuur.

Vornoemde architecten proberen een andere weg in te slaan en de gehele mens leef- en geluiskansen te geven binnen de steden.

Het is nooit te laat om het anders te gaan doen.

De energieproblemen zullen trouwens ook de mensen zelf er toe aanzetten weer binnen de stad te gaan wonen. Een mooi initiatief van 'Planning' was de restauratie van 'De Gilde' in het hart van de stad Brugge, i.p.v. een nieuwe blokdoos te gaan plaatsen buiten de stad, zoals het stadsbestuur eerst had gepland. Wij willen in de toekomst graag terug naar de stad waar ieder mens zichzelf kan zijn en de andere kent. Wordt dit een nieuwe bijdrage van onze cultuur? Er zijn reeds tekenen aan de wand!

Op **vrijdag 15 december 1979** hielden wij onze onvermijdelijke jaarlijkse kaas- en wijnavond. Dit jaar

gaven wij er echter een fijner tintje aan. Vooreerst liet een van onze sympathieke en trouwste medeleden, Mevrouw Mieke VANDENBERGHE uit Roeselare, ons genieten van haar voordrachtskunst. Uit de poëzie van beroemde Vlaamse dichters had zij een mooie verzameling bijeengezocht van bekende en minder bekende gedichten. Met bescheidenheid doch met veel talent bracht zij deze naar voor en wist de zaal de gehele tijd te boeien. Een mooi initiatief van haar dat het publiek met dankbaarheid heeft vervuld. Na deze artistieke inleiding werden de glazen volgeschonken en de borden oordeelkundig gevuld met uitstekende Franse kazen door Mevrouw VANDEVELDE uit Esen, een gediplomeerde „taste fromage". Bij sommige kaassoorten presenteerde zij kiwi's, druiven of noten. Beslist weer een fijne avond!

Op het nieuwe jaar dronken wij een glaasje samen met de vele leden van onze afdeling op een receptie aangeboden door de Bank van Roeselare en West-Vlaanderen in haar hoofdzetel te Roeselare, op **zondag 6 januari** tussen 11 en 13 uur. Onze voorzitter Dr. med. Marc DONCK bracht een spirituele toast op het nieuwe jaar en nieuwe decennium. Hij dankte de heer SERCU, directeur van de Bank, voor de gastvrijheid die het V.V.A. elk jaar opnieuw mag ondervinden. Zinspelend op de actualiteit in de Belgische en buitenlandse politiek sprak hij de wens uit dat de Vlaamse Academië in het nieuwe decennium voorts zullen blijf geven van werkkraft en enthousiasme.

Ook de heer SERCU nam het woord en op een studentikoze manier bracht hij een parel van een gelegenheidsspeech waarbij hij uiteraard bij de actualiteit van het bankwezen bleef.

Het succes van de kaasavond van december had ons er toe aangezet Mevrouw VANDEVELDE het volle vertrouwen te schenken om onze nieuwjaarsreceptie te verzorgen. Prachtig gepresenteerde en rijk gevarieerde kaashapjes begeleidden de heildronk.

F. STROBBE-STAESSENS

KULTUURFLAMINGANT ALFONS DE BOECK HERDACHT

door Prof. Dr. Kan. Herman-Emiel MERTENS,
Gewoon Hoogleraar K.U. Leuven.

Honderd jaar geleden werd kanunnik Alfons-Emiel De Boeck geboren. Vijftig jaar geleden overleed hij. In dit Gezelle- en Rodenbachjaar mag ook deze verdienstelijke Vlaming zeer bijzonder worden herdacht. Het V.V.A., een pluralistische strijdorganisatie en dus héél wat meer dan een vereniging van oud-universitairen die toevallig ook Vlaming zijn, wil hierbij niet in gebreke blijven. Immers het voorbeeld van Alfons De Boeck getuigt van de meest zuivere Vlaamse fierheid en doelbewustheid. De Vlaamse zaak kan op velerlei wijzen worden behartigd, maar de aktie voor **keurig Nederlands** – en dit was een van de konstante hoofdbekommernissen van De Boeck – behoort ongetwijfeld tot de meest doelmatige en zinvolle diensten die men ons volk ooit heeft bewezen. Lang voor verenigingen voor beschaafde omgangstaal het licht zagen en de BRT rubrieken als „Voor wie haar geen geweld aandoet” programmeerde, streed Alfons De Boeck tegen de verloederling van onze moedertaal en meer in het bijzonder tegen de talloze gallicismen. Het kon deze fiere Vlaming niet Nederlands genoeg zijn. In 1907 publiceerde hij zijn „Nederlandsch Taaleigen”; een schoolboek dat door vele generaties leraars en studenten ijverig werd gebezigd.

Alfons-Emiel De Boeck werd geboren te Sint-Amands-aan-de-Schelde op 14 mei 1880, als vijfde kind van Benedictus De Boeck en Maria Catharina De Wachter. Zijn vader was afkomstig van Steenhuffel, zijn moeder van Puurs; zij was de zuster van Alfons De Wachter, de latere hulpbisschop van Mechelen, en van Jozef De Wachter, de vader van de Klein-Brabantse schrijver Richard De Wachter. Vader De Boeck was onderwijzer, eerst te Oppuurs, nadien te Sint-Amands en dit vanaf 1879, het begin van de schoolstrijd. Om gezondheidsredenen moest hij het onderwijs vaarwel zeggen in 1883 en nam de pottenbakkerij van de familie De Wachter te Puurs over. Zo verhuisde de familie naar Puurs, waar Alfons school liep tot hij in 1892 naar het klein-seminarie te Mechelen ging. Hij verbleef er van 1892 tot 1900, eerst als humaniorastudent, vervolgens als seminarist-filosof. Na zijn theologiestudies aan het Mechelse groot-seminarie werd hij in 1904 te Meche-

len priester gewijd. Hetzelfde jaar werd hij benoemd tot leraar-subregent aan het klein-seminarie te Hoogstraten, waar hij ondermeer als collega's aantrof Thaddeus Spaeninckx (geb. 1872), de ijveraar voor het algemeen beschaafd Nederlands; Aloïs Walgraeve (geb. 1876), de bekende priester-dichter en Gezelle-kenner, en Karel De Wals (geb. 1879), de promotor van de vernederlandsing van het middelbaar onderwijs. Toen De Boeck in Hoogstraten arriveerde was de voertaal er het Frans zowel **tijdens** als **buiten** de lesuren, en er heerste nog het hatelijke regime van het beruchte „**signum**”, een papieren rolletje dat de studenten elkaar in de hand duwden bij het betrappen op het spreken van de moedertaal en dat nadien aan de leraar werd overhandigd zodat die de betrapten kon bestraffen.

Dankzij het relaas van Th. Spaeninckx gepubliceerd in „Hooger Leven” van 25 april 1914 en overgenomen door J. Lauwerys in „**Hoogstraten van 1935 tot 1935**” weten wij hoe de taaltoestand er juist uitzag tot september 1906: het Frans was de enige voertaal voor leraars en studenten. Alleen de nieuwe studenten mochten gedurende de zes eerste weken Nederlands spreken. Het enige vak in het Nederlands gegeven was de godsdienst en wel aan de hand van een catechismus, die wemelde van de gallicismen. Behoorlijk Nederlands was der Belgische bisschoppen kleinste zorg. Aan het onderricht in de Nederlandse taal werden van de zesde tot de rhetorica twee lesuren per week besteed, waarvan Walen, Brusselaars en andere verfranste Vlamingen ontslagen waren. Het is slechts in 1906 dat er een wijziging kwam in deze bedroevende situatie.

„De laatste drie dagen van de week mochten leraars en studenten Nederlands spreken. Zeer korte tijd daarop werd voor de studenten en voor de leraars in hun betrekkingen met de studenten dat **mogen** een **moeten**. En dat trof ook de Walen, Brusselaars en andere verfranste Vlamingen. En de studenten mochten onder elkander geen gewestelijk, geen plaatselijk Nederlands bezigen; neen, zij moesten die drie dagen naar woord en uitdrukking, naar vorm en klank zuiver algemeen beschaafd Nederlands gebruiken. Om leraars en studenten zulks mogelijk te

maken, werden aan beiden lessen in de algemeen beschaafde uitspraak van onze taal gegeven en voor beiden werd tevens door leraar A. E. De Boeck een heel boekje van meer dan 100 bladzijden over taalzuivering, namelijk „Nederlandsch Taaleigen” opgesteld en in ieders bereik gebracht. Het boze signum werd afgeschaft.” (J. LAUWERYS, a.w. blz. 244)

Maar hoe kon dat nieuwe taalreglement van 1906 dat een lichte verbetering bracht, toegepast worden? Wie kon er keurig Nederlands spreken? Noch studenten noch leraars. Waar zouden ze het geleerd hebben, gezien het middelbaar onderwijs volkomen verfranst was. Terwijl Th. Spaeninckx vrije lessen gaf in fonetiek en uitspraak – en daarvoor **zelf** lessen ging volgen in Nederland – spande Alfons De Boeck zich in om de moedertaal te zuiveren van alle barbarismen. Het zuiver en algemeen beschaafd Nederlands was hem een heilige ernst. In april 1907 woonde hij samen met zijn collega De Wals het vijfde filologencongres bij te Amsterdam. Hij werkte mee aan het tijdschrift van de flamingante studenten „De Student” gesticht door Frans Drijvers en Gustaaf Jacobs, en wel tot 1910 onder een schuilnaam, nadien voluit ondertekend met eigen naam. Zo publiceerde hij bijvoorbeeld in 1912 daarin de kern van zijn „**Handboekje voor Briefschrijven**”. Verder werkte hij ook mee aan „Hooger Leven”, een algemeen weekblad voor ontwikkelde katholieke Vlamingen, dat op initiatief van E. Vliebergh verscheen van 1906 tot 1914 en waaraan o.m. meewerkten L. Scarpé en A. Laporta. Om zelf zijn taal zo zuiver mogelijk te houden las Alfons De Boeck geen Vlaamse kranten! Hij was geabonneerd op het Utrechtse dagblad „Het Centrum”. Wanneer in 1907 Th. Spaeninckx start met de reeks „**Nederlandsche schrijvers voor het middelbaar onderwijs**” dan is het Alfons De Boeck die er de eerste aflevering voor schrijft, namelijk over „Hilda Ram” (48 blz.) een boekje dat zelfs twee herdrukken heeft beleefd.

Zijn verblijf te Hoogstraten duurde nauwelijks vijf jaar. Zijn invloed op de studenten en de leraars moet echter vrij belangrijk zijn geweest, vooral terzake van de Vlaamse bewustwording. Lag wellicht juist daar de reden van zijn „verwijdering” uit het

studentenmilieu, uit die woelige burcht van flamingantisme die Hoogstraten geworden was? Misschien, hoewel ik daar geen bewijzen voor heb gevonden, maar de anti-Vlaamse houding van het aartsbisdom kennende, lijkt het mij lang niet uitgesloten. Men denke slechts aan het geval van de dichter Jan Hammenecker, die in 1911 uit het college te Aarschot weg-benoemd werd naar Sint-Aleydis te Schaarbeek, en zo zijn er helaas talloze vervolgd geweest. Priesters die flamingant waren werden vaak verneerd door de Vlaamse bisschoppen en de gehoorzaamheidsmystiek en het goddelijk gezag konden veel hatelijkheden legitimeren.

Ook voor vrije beroepen biedt de
Drukkerij Strobbe pvba te Izegem
een volledige keus

Formulieren van algemene aard
Beroepsgerichte formulieren
Ontvangstbewijzen
Dagboeken
Kaartsystemen
Buro-accessoires
Enveloppen
Klassement

(051) 30 23 45

Kasteelstraat 1 - 8700 Izegem

Op 30 april 1909 werd Alfons De Boeck benoemd tot onderpastoor van de Sint-Katelijneparochie te Brussel. Tijdens de wereldoorlog 1914-18 verbleef hij te Sheffield in Engeland, waar hij zijn heerom mgr. Alfons De Wachter, hulpbisschop van Mechelen, assisteerde in zijn oorlogsmissiewerk. Na de oorlog keerde hij naar Brussel terug om er zijn taak als onderpastoor te hervatten. Maar met deze functie zou hij er andere kumulieren : zo werd hij de organisator van de pauselijke missiewerken in het aartsbisdom en redactie-secretaris van vele missietijdschriften. Hij gaf vele voordrachten over de missies en werd de onverdroten animator van de missiegeest. Zijn hart was in de verre missielanden, waar drie van zijn broers als scheutisten werkzaam waren : Egied, die bisschop werd van Lisala in Zaïre, en Achiël en Juul eveneens in Zaïre, terwijl zijn zuster Klara in de Filippijnen verbleef als missiezuster van De Jacht (Heverlee).

Zijn redactionele arbeid bleef echter niet beperkt tot de missietijdschriften. Hij was ook medewerker van het eerste uur aan het theologisch-apologetisch tijdschrift „**Ons Geloof**” en aan het orgaan van de katholieke boekerijen „**Boekengids**”.

Maar het vele werk ondermijnde zijn gestel. In april 1929 keerde hij zeer vermoeid terug uit Rome waar hij had deelgenomen aan de algemene vergadering van de pauselijke missiewerken. Hij moest opgenomen worden in een kliniek. Tijdens een herstelperiode na het heelkundig ingrijpen kwam kardinaal Van Roey hem bezoeken en benoemde hem op 2 juli 1929 tot ere-kanunnik. Hij overleed te Brussel op 22 november 1930.

Alfons De Boeck was een flamingant : zijn flamingantisme was echter niet van het louter romantische type. Als geen ander heeft hij begrepen dat de praktische kennis van de zuivere beschaafde omgangstaal de **conditio sine qua non** was voor het mondig worden van zijn volk. Met de noodzakelijke taalzuivering voor ogen heeft hij zijn drie werken voor het moedertaal-onderwijs gepubliceerd : „**Nederlandsch Taaleigen**” (1907), „**Taal oefeningen voor de lagere klassen van het middelbaar onderwijs**” (1912), „**Handboekje voor het Briefschrijven**” (1913).

Het meest gekende en gebruikte is ongetwijfeld

„**Nederlandsch Taaleigen**”. Het werd voortdurend bijgewerkt en aangevuld, ook nog door de Brusselse onderpastoor ! Van 100 bladzijden werd het in de dertiende uitgave (1938) ongeveer 150 bladzijden. In het geheel kende het niet minder dan achttien herdrukken met een totaaloplage van 81.000 exemplaren. In 1923 schreef pater A. Geerebaert, jezuiet : „Aan dit nederige werkje komt onbetwistbaar een ereplaats toe onder de werken, die in de laatste jaren het meeste nut hebben gesticht in Vlaams cultureel opzicht.” (Boekengids) en Jules Persijn schreef in 1907 in „**Dietsche Warande en Belfort**” dat het in ons Vlamingen een „taalgeweten wakker maakt”. Zelfs heb ik tijdens het schooljaar 1942-43 als student van de vierde Latijnse te Hoogstraten het nog te verwerken gekregen. Onze generatie heeft er bovendien veel Frans mee geleerd. Ook het „**Handboekje voor het Briefschrijven**” kregen wij nog te studeren, dat in 1958 zijn zeventiende uitgave kende.

Vanaf de dertiende uitgave in 1938 verscheen „**Nederlandsch Taaleigen**” met een voorwoord geschreven door Dr. Jan Grauls (1887-1960), filoloog die zich als jonge ambtenaar in Brussel vestigde in 1911. Hij getuigt over de vlaamsgezindheid van Alfons-Emiel De Boeck : „In die jaren die onmiddellijk aan de oorlog voorafgingen kondt ge in Brussel geen Vlaamse vergadering bijwonen of ge stiet op een dier vier prachtkerels die toen in gans de Brusselse agglomeratie niet een geur van heiligheid verspreidden, maar een wolk van sympathieke vlaamsgezindheid opjoegen. Ik bedoel de eerwaarde heren Jan Bernaerts, Theodoor van Tichelen, August van Roey en Alfons De Boeck. Deze vier waren toen in de volle kracht van hun veelzijdige bedrijvigheid en van hun opwekkend flamingantisme.”

Wij mogen Alfons-Emiel De Boeck herdenken en huldigen als een van de pioniers van de Vlaamse beweging van het begin van deze eeuw. Een moedig strijder op de barricaden van de taalstrijd, niet met hol geschreuw, doch zakelijk, nuchter, efficiënt. Een promotor van onze Vlaamse cultuur, niet alleen als studentenbegeleider in het noordelijke Hoogstraten, maar ook als „petit vicair flamand” in het verbeulemanste Brussel. Zonder moed en zonder geloof is dit niet gegaan. Wij blijven hem erkentelijk.

HISTORISCH MUSEUM VAN DE VLAAMSE STRIJD
wordt ingehuldigd op 13-14 september 1980
HERDENKING VAN 150 JAAR VLAAMSE STRIJD

**HEEL BEWUST VLAANDEREN VERWACHT
TE AALTER**

Na de fusie van Bellem bij Aalter werd begin 1977 een ontwerp-bouwplan van het Grammensfonds betreffende een „historisch museum van de Vlaamse strijd”, door het gemeentebestuur van Aalter ter uitvoering goedgekeurd, mits bij de hofgrond van het geboortehuis Grammens een strook nevenliggende bouwgrond werd aangeschaft.

Reeds begin 1978 bekwam men een akkoord voor een ministerieel gewijzigd kunstzinnig bouwplan, met verzekering van 60% betoelaging vanwege het ministerie van Nederlandse Cultuur. Dit Vlaamse museum wordt hoofdzakelijk bedoeld als voorlichtingsmiddel voor onze klassiek en technisch studerende jongeren van 14 tot 18 jaar, met de bedoeling ze tot bewuste Vlamingen te vormen.

Een comité van historici werkt sedert een jaar aan objectieve strijdgeschiedenis, en een team van mediaspecialisten wordt ingezet om het harmonisch geheel kommunikatiekracht te laten uitstralen.

Mede dank zij de vele tussenkomsten van het kabinet van Nederlandse Cultuur en van de provincie Oost-Vlaanderen, en de medewerking van de leiding van het archief en museum van het Vlaams kultuurleven

Antwerpen, kan onze gemeenschappelijke stimulansadviseur er op bogen twee jaar vroeger klaar te komen dan normaal was voorzien.

Meteen werd begin 1979 besloten er alles op te zetten om voor september 1980 klaar te staan met het grootse bouw- en uitrustingsplan.

Midden 1979 begon een befaamde bouwfirma met de bouwwerken en einde 1979 staan we onder een groots en reuzesterk betondak van ca. 21 meter breedte en ca. 34 meter lengte. Het geheel wordt met kunstvol metselwerk voltooid vóór juni 1980 en even kunstvol volledig ingericht vóór september 1980. Dan beschikt Vlaanderen over één der mooiste musea der Nederlanden, met de meest betrouwbare strijdgeschiedenis. Plechtige inhuldiging: op 13 en 14 september 1980 te Aalter en 't groendorp Bellem. Samen met een indrukwekkende dankbare herdenking van 150 jaar Vlaamse strijd en strijders.

Elke bewuste Vlaming houde die dubbele septemberdagen vrij voor Aalter. Het is een enige gelegenheid die zich zelden voordoet en ... voor wat onze leden betreft, Flor Grammens (geb. 1899) is ere-lid van de V.V.A. afdeling Mechelen.

OPROEP VAN HET ALGEMEEN-NEDERLANDS VERBOND

Het was aan de Grote Markt te Brussel „In den Vos”, dat op 9 juni 1895 het A.N.V. werd opgericht.

In 1898 werd de zetel van het Verbond overgebracht naar Dordrecht, later naar Den Haag. In Vlaanderen beschikte het A.N.V. niet over een eigen rechtsvorm...

In de bijlagen tot het Staatsblad van 15 november 1979 verschenen de statuten van een nieuw opgerichte „Vereniging zonder winstoogmerk” waardoor het A.N.V. ook in Vlaanderen **een eigen rechtspersoonlijkheid** verwerft.

Dit verschaft meer organisatorische armslag, maar tevens een **eigen financiële verantwoordelijkheid**.

In afwachting van de eerste subsidie, die nog maanden kan uitblijven zijn we **volledig** op onze ledenlezers aangewezen om ons secretariaat en onze werking te financieren.

Help ons door dadelijk uw lidmaatschap/abonnement voor 1980 te hernieuwen door overschrijving van 375 fr., liefst aangevuld met een flinke steunbijdrage, op de nieuwe rekening

414-0136211-59

Indien een groot deel van onze leden tenminste voor één jaar een steunabonnement wil nemen, zal deze nieuwe start van A.N.V.-Vlaanderen aanzienlijk bevorderd worden.

Hartelijk dank !

V.Z.W. Algemeen-Nederlands Verbond
Het Dagelijks Bestuur

Vlaanderen benadeeld bij de R.T.T.

Persbericht van het V.V.O. van 6 februari 1980

Naar aanleiding van een recente klacht over het gebrekkig functioneren van het telefoonnet in de zone Hasselt, ingevolge het overlijden van een baby, wijst het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel erop dat uit het recente antwoord van de Minister van P.T.T. op een vraag van Volksvertegenwoordiger Lenssens blijkt dat in de Waalse TT-gewesten per abonnee 20% meer personeel wordt ingezet dan in het Brusselse en in de Vlaamse TT-gewesten.

Zou de personeelsbezetting in de Vlaamse gewesten dezelfde zijn a rato van het aantal abonnees als in Wallonië, dan zou dat voor Vlaanderen een tewerkstelling van 2000 mensen meer betekenen.

Nu betaalt de Vlaamse abonnee mee om de prijs van het telefoneren in Wallonië laag te houden. In ruil wordt hem een slechte dienst aangeboden, en dat geldt niet alleen voor Limburg.

Het V.V.O. eist dat de Vlaamse parlementsleden de begroting van P.T.T. niet zouden goedkeuren wanneer aan deze wantoestanden geen einde wordt gesteld.

PERSONALIA

OVERLIJDENSBERICHTEN

– Mw. **Augustine Boonen**, weduwe van de heer L. Smeesters, moeder van de heer Jozef Smeesters (lid V.V.A.-Limburg), geboren te St.-Truiden op 8.4.1903 en aldaar overleden op 13.12.1979.

– **Herman Frateur**, Kanunnik, ere-sekretaris van het Aartsbisdom Mechelen, erevoorzitter V.V.A.-Limburg, geboren te Leuven op 15.4.1904 en overleden te St.-Katelijne-Waver op 2.1.1980.

Met verslagenheid vernemen wij bij het ter perse gaan van dit nummer het plotse overlijden op zondag 23 maart van onze trouwe strijdgenoot en goede kameraad lic. germ. fil. **Dis FAGOT**, sinds jaren bestuurslid van de afdeling Oost-Brabant en van de Centrale Raad. Hij was achtereenvolgens onze toegewijde vertegenwoordiger in het 5 November-komitee, het Overlegcentrum en het Egmont-komitee. Hij was geboren te Stokkem op 24 augustus 1914 en na zijn loopbaan als leraar aan de Provinciale Regentenschool in Tienen te hebben beëindigd, pas enkele maanden gepensionneerd. In een volgend nummer zal aan hem en zijn strijd voor Vlaanderen een In Memoriam worden gewijd. Aan zijn beproefde echtgenote en familieleden bieden wij ontroerd onze diepgevoelde deelneming in hun rouw.

GEBORTEN

– **Jozeph**, kindje van dr. jur. Pierre Lano en dr. med. Myriam De Ryckere, geboren te Kortrijk op 24.12.1979.

– **Alain**, kindje van Dr. en Mw. Xavier Biebuyck-Vandemaele, geboren op 8.2.1980 te Kortrijk.

JEUGD NAAR ZELFSTANDIGHEID

is het thema van de

53ste IJZERBEDEVAART

op zondag 29 juni 1980 te 11 uur

te Diksmuide

Dit jaar zal de 100ste verjaardag van het overlijden van **Albrecht Rodenbach** worden herdacht en daarmee ook 100 jaar Blauwvoeterie ; maar tevens 150 jaar onrecht en **150 jaar Vlaamse strijd**. De IJzerfront-soldaten waren jonge mannen, die bezielde met de geest van Rodenbach, het ideaal der Blauwvoeterie gedragen hebben totterdood. Eén ononderbroken lijn. De lijn van de heropstanding van ons volk door zijn jeugd, gaat van Rodenbach over de IJzerjongens tot de jeugd van heden.

Secretariaat „IJzerbedevaart Diksmuide”, IJzerdijk 2, 8160 Diksmuide, telefoon 051-60 02 68, postrekening 000-0882192-74

„VLAANDEREN, VLAANDEREN BOVENAL !”

is het thema van het

43e VLAAMS NATIONAAL ZANGFEEST

dat zal plaatsvinden op

zondag 27 april 1980 om 14.30 uur in het Sportpaleis

te Antwerpen

De Raad van Beheer van het Algemeen Nederlands Zangverbond (ANZ) ziet géén enkele reden om 150 jaar België te vieren. Het wil daarentegen in 1980 150 jaar Vlaamse bevrijdingsstrijd huldigen en zal daarom het 43e zangfeest in het teken stellen van de Vlaams-revolutionaire studentenleider Albrecht Rodenbach. Tot thema van dit zangfeest werd een tekst van Rodenbach zelf gekozen : Vlaanderen, Vlaanderen bovenal !

Het ANZ constateert momenteel dat de arrogantie van de Brusselse en Waalse politici en verenigingen tot een vernieuwd radikalisme noopt, temeer daar Vlaanderen op zichzelf kan bestaan, wat de cijfers van bepaalde studie hebben bewezen.

Het ANZ roept derhalve alle overtuigde Vlamingen en alle Vlaamse kultuur-organisaties op om op 27 april 1980 massaal aanwezig te zijn om 150 jaar Vlaamse bevrijdingsstrijd te vieren. „Met België, als het kan ; zonder België als het moet !” dat is het actuele uitgangspunt voor het zangfeest 1980.

Kaarten voor dit zangfeest kan men vanaf maandag 18 februari bekomen of bestellen op het ANZ-secretariaat, Vrijheidsstraat 30-32, bus 14, 2200 Antwerpen, tel. 031-37 93 92 of 031-37 96 43.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637
TEL: 773-936-3000
WWW.CHICAGO.EDU

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637
TEL: 773-936-3000
WWW.CHICAGO.EDU